

DE WINTERKONING

WIE, WAT, WAAR IN VOGELWERKGROEP MIDDEN-KENNEMERLAND

De Winterkoning is het verenigingsblad van de Vogelwerkgroep Midden-Kennemerland. Het verschijnt viermaal per jaar: begin januari, april, juli, en oktober. Uiterste inleverdata voor kopij zijn: 15 februari, 15 mei, 15 augustus en 15 november. Voor het digitaal versturen van illustraties moet de illustratie in JPG-formaat zijn en liefst in kleur.

Voorzitter Hans Stapersma tel. 06-22684313
Heereweg 44
1901 ME Castricum

Secretaris Arie Dekker 0251-655817
C. Huygenstraat 4
1901 JA Bakkum
secretariaat@vwgmidden-kennemerland.nl

Penningmeester Renie van der Werf 072-5337 078
Vogelwerkgroep Oosterzijweg 6a
1851 PA Heiloo
penningmeester@vwgmidden-kennemerland.nl
rek.nr. NL67 INGB 0004 4913 69
t.n.v. Vogelwerkgroep Midden-Kennemerland

Penningmeester Kees Roselaar 072-5125 423
Vinkenbaan roselaar@xs4all.nl
rek.nr. NL03 INGB 0004 3806 80
t.n.v. Vogelwerkgroep Midden-Kennemerland

Bestuursleden Hans Schekkerman 0251-881405
Micha de Heus 06-49918837
Piet Admiraal 0251-232603

Ledenadministratie Femie de Jager – ten Berge 0251-831286
Kerkweg 88
1964 JG Heemskerk
femiedejager@vwgmidden-kennemerland.nl

contacten

- Milieufederatie Hans Stapersma 06-22684313
- SVN Hans Stapersma 06-22684313

© het copyright van de artikelen, tekeningen en foto's berust bij de auteurs, tekenaars respectievelijk fotografen

vervolg binnenzijde achteraan

2.	Achter de Hondsbossche zeewering, 03-03-2019	Jaap Olbers
2.	Voorjaars-excursie, Zuid-Limburg, 29-31 maart 2019	3 auteurs
10.	Excursie Dwingelder Veld en De Auken, 04-05-2019	Jaap Olbers
12.	Wist je dat.....?, deel 17	Jan Zweeris
14.	Korte berichten, deel 13	Jan Zweeris
17.	Dagboek Heemskerk, nr. 24	Jan Zweeris
20.	Jaarverslag 2018, Kerk- en Steenuilengroep NH, regio 9	H. Eenhoorn
26.	Cameralval bij Sperwernest, duinen Castricum, 2018	Jos Vroege
37.	Jongerenrubriek "Het Winterkoninkje"	Micha de Heus
38.	Vogelbladen, mei 2019	Martine Kamminga
42.	Vogelwaarnemingen in Midden-Kennemerland, feb-apr 2019	Hans Schekkerman
63.	Lezingen & Excursies, 3 ^e kwartaal 2019	Commissie Lezingen & Excursies
65.	Nieuwe (jeugd)leden	Femie de Jager

Achter de Hondsbossche zeekering, 03-03-2019

Jaap Olbers

Het weer zit de commissie weer dwars: regen en harde wind moet je niet hebben op de Friese Waddendijk bij "De Zwarte Haan". Natuurlijk, je kan daar heerlijk warm binnen zitten. Arend stelde voor, op zoek te gaan naar de Dwergganzen en de Roodhalsgans ter hoogte van de Putten. Bob had ze pas geleden nog gezien. Hoe we ook rondreden, wij hebben ze er niet gezien.

Neemt niet weg, dat we enkele uren hebben genoten van het grijze, ruige weidelandschap met hier en daar een kale boerderij, gehuld in een nevel van lichte regen.

Wel veel Smienten. Veel Wulpen. Veel Brandganzen en Rotganzen. Een kluit Meerkoeten en een handvol Kluten. En wat los spul: Tureluur, Grutto, Dodaars, Torenvalk. Genoten hebben we van opgeschrikte eenden en ganzen, van baltsende Graspiepers, een zwerm Spreeuwen en van anekdotes die men vertelt bij dampende koffie in een auto achter beslagen ramen. Om elf uur waren we weer thuis. Onze gids Arend had een wijs besluit genomen. De deelnemers: Bob Renie Marjo en Jaap Olbers.

Voorjaars-excursie, Zuid-Limbug, 29-31 maart 2019

Dagverslagen door Marjorie Janse en Aalko Veldman, samengesteld door Renie van der Werf

Deze excursie, onder leiding van Kees Roselaar, vond plaats in het weekend van 29 t/m 31 maart. We verbleven in pension 'Hoeve Rott', nabij Vijlen, in het uiterste Z.O.-puntje van Limburg. 'Hoeve Rott' is prachtig gelegen in het fraaie Limburgse landschap. De verzorging die we daar mochten genieten was, in alle opzichten, uitstekend.

De groep telde 18 deelnemers (5 dames, 13 heren), een paar meer dan aanvankelijk gepland, maar het liep allemaal prima. Het transport vond plaats met twee (huur-)personenbusjes.

Het weer overtrof alle verwachtingen: op vrijdag en zaterdag vrijwel zomers, 's zondags aanzienlijk frisser en bewolkt.

Al met al werd het een zeer geslaagde excursie, getuige onderstaande verslagen.

Vrijdag 29 maart

Marjorie Janse

De dag begon erg mistig maar al snel ontvouwde zich een bijna zomerse dag. We reden met twee busjes en totaal 18 mensen onder bijzonder deskundige leiding van Kees Roselaar richting het Limburgse land. Al bij het station zat de sfeer er lekker in.

De eerste koffiestop was gelijk onze eerste bestemming, het Munningsbos bij St Odiliënberg. Hier leven o.a. vijf soorten spechten.

De bomen begonnen net met wazig groen te ontluiken, dus het was makkelijk door de bomen turen. Al snel hadden we vier van de vijf soorten spechten gezien of gehoord, we zagen een Middelste Bonte bij haar nestgat.

Middelste Bonte Specht

Foto: Marjorie Janse

Een Zwarte- die ook verwoed aan het hakken geslagen was, gezien de vele spaanders beneden, en die verbaasd naar beneden keek wat die vreemde gasten toch deden onder haar boom. Verder Grote Bonte- en Groene Specht (de laatste liet zich alleen horen met duistere lach, de ene keer hier de andere keer weer ergens anders. ("hahaha, je hoort me wel maar ziet me lekker niet!"). Een Eekhoorn liet zijn kunsten zien door hoog in de bomen van tak naar twijg te springen, zo soepel dat het bijna op vliegen leek.

Veel Boomkruipers, Koperwieken, boven het bos cirkelende Buizerds, waarvan een hele mooie lichte, enorm veel Citroenvlinders die overal aanwezig leken, en zowaar de eerste Zwartkop die wat schuchter begon, alsof hij het nog even niet zo goed wist hoe het ook alweer moest. Het was er prachtig! Alleen de Kleine Bonte Specht liet zich niet zien.

De jassen konden uit, en na nog een bakkie langs een droog bospad waar een trekker zo'n enorme stofwolk veroorzaakte dat we het stof uit onze koffie moesten vissen, gingen we snel verder.

Via wat avontuurlijke holle wegen kwamen we uit bij een ruig veld bij Puth (bedoeld voor Korenwolven) waar Geelgorzen zaten. Een toevallige trimmer bleef staan en vertelde dat hij onderzoek deed naar Grauwe Gorzen, en die moesten daar ook zitten. Hij rende het veld op, en zowaar kwam er een Grauwe Gors onze kant op. Toch leuk. Korenwolven had hij daar nog nooit gezien.

We reden verder langs een veld waar een stuk of duizend Houtduiven opvlogen, wat een wolk! Overal stonden bomen en struiken in bloesempracht onder strakblauwe lucht. We zaten ondertussen vlakbij de Duitse grens.

Over de velden van Bocholzerheide speurend zagen we o.a. een Ruigpootbuizerd, een jagende Sperwer, nog wat Buizerds, Reeën, en wat Geelgorzen die bij nader inzien, toen ze opvlogen, met een stuk of 25 bleken te zijn. In de bomen opvallend veel bollen traag in de wind zwaaiende mistletoe.

Eind van de middag kwamen we aan bij ons pension in Vijlen, waar de stoelen lonkten in de warme zon en het biertje/fris prima smaakte. Jan B. zag gelijk al een Steenuiltje op het dak zitten, maar het schuwe uiltje liet zich verder helaas niet meer zien.

Toen de zon prachtig en rood begon te zakken reden we naar een pizzeria in Epen. De pizza's lieten lang op zich wachten, ik was na twee uur de allerlaatste maar had al van anderen heerlijke stukken pizza op mijn bord gekregen. Zo proef je nog eens wat, en gezelligheid kent geen tijd.

De eerste dag was er één die al niet meer stuk kon.

Zaterdag 30 maart - 'De speurtocht naar de Oehoe' Aalko Veldman

De tweede dag stond dus in het teken van het zoeken naar deze prachtige uil, maar voordat we daaraan gingen beginnen maakten we eerst nog een rondje in het bos naast het dorpje Vijlen, heel toepasselijk het Vijlenerbosch geheten. We hoopten daar het Goudhaantje en het Vuurgoudhaantje te treffen. Goudhaantje is door mij niet gezien, maar is wel gehoord. Volgens het boekje leven ze in de boomkruinen, maar we kregen het Vuurgoudhaantje vol in beeld terwijl hij/zij aan het foerageren was tussen de wortels van een groepje bomen.

Verder waren er veel Appelvinken en de gebruikelijke mezen. Groenling, Boomkruiper, Vinken en Roodborstje maakten het gezelschap bosvogels compleet. Grote Bonte Specht is ook gehoord, Gele Kwikstaart gezien, en Gaaien waren ook aanwezig. In de lucht een aantal Buizerds en een Torenvalk. Terwijl we aan het kijken waren naar de Appelvinken kwam een van de deelnemers opgewonden aanlopen, er was een Taigaboomkruiper gezien. Wij allemaal mee, maar het vogeltje was gevlogen. Marian probeerde het te lokken, maar vergeefs. Totdat een van ons het beestje onder een loshangend stuk boomschors tevoorschijn zag komen, en we allemaal het vogeltje de volgende vijftien minuten konden bewonderen terwijl het op ongeveer 15 meter afstand af- en aanvloog met allerlei nestmateriaal. Prachtig gezicht.

Taigaboomkruiper

Foto: Marjorie Janse

Hierna keerden we om en na een bakje koffie in de herberg op naar de Julianagroeven waar een roestplek van de Oehoe zou moeten zijn. De Julianagroeven bestaan uit een drietal rotswanden waar hij zou moeten zitten en die we allemaal zeer zorgvuldig afspeurden, maar behalve een paar nestelende Kauwtjes zagen we geen vogels. Wel een overvliegende Rode Wouw, een Havik, Buizerds, wat Kraaien en een Glanskop. En er werd een mannetje Oranjetipje gezien. Geen Oehoe helaas. De volgende plek op het programma was de Eijsder Beemden, een natuurgebied vlak bij Maastricht aan de Maas en in beheer van het Limburgs landschap. Het gebied bestaat voornamelijk uit graslanden, grindgaten, hoogstamboomgaard en wilgenbroek. Om het gebied niet te laten overgroeien laat 'Het Limburgs Landschap' Koniks en Galloway-runderen in het gebied grazen. Marian zag over het water twee IJsvogels vliegen. In een grindplas zagen we baltsende Futen, Dodaars, Aalscholver, een Grote Zilverreiger boven in een boom, Wintertaling, Smient en wat Kuifeenden. Aan de overkant van de Maas die langs het gebied stroomt, telden we een dertigtal bewoonde Blauwe Reiger nesten. Verder werden waargenomen: Grote Canadese Gans,

Knobbelzwanen, Waterhoen, Meerkoet, Winterkoning, Geelpootmeeuw, Zilvermeeuw en Kokmeeuwen.

Hiervandaan vol goede moed naar de Sint Pieterberg mergelgroeve waar een aantal Oehoes zou moeten nestelen. Echter helaas, ondanks ons langdurig speuren weer geen Oehoe. Wel nog een tweetal Groene Spechten in het gras, en twee Torenavalken in de lucht. Jammer, maar we hadden prachtig weer, en we waren weer lekker een dagje buiten geweest. 's-Avonds na het eten nog even gezellig borrelen in de herberg en toen naar bed. De volgende ochtend een uur vroeger op vanwege de zomertijd.

Zondag 31 maart

Marjorie Janse

Zaterdagochtend was ik voor het ontbijt, vanuit het pension, over een klein boerenlandweggetje langs heggetjes en velden en bomen met crucifixen gelopen, en deze ochtend wilde ik richting de hoogstamboomgaarden waar we twee steenuilenkasten hadden gezien. Met de klok een uur vooruit naar zomertijd was het een korte nacht. Ik liep samen met Marian. Verderop stond Bob die even daarvoor een Steenuiltje etend aan een muis op een boerendak had zien zitten. Maar die liepen wij mis. De muis was op, en uiltje weg. Het was duidelijk, de grootste uil én de kleinste die we beiden zo graag hadden willen zien waren dit verder fantastische weekend niet voor ons weggelegd.

Na de twee prachtige bijna zomerse dagen was het even wennen aan de mistige temperatuur, het scheelde zeker tien graden en een winterjas. De zon probeerde nog heel even door te breken net op het moment dat een Rode Wouw over ons hoofd zweefde. Speurend, de kop bewegend naar links en rechts, zeilde hij door naar weidse verten.

Rode Wouw

Foto: Marjorie Janse

Na het ontbijt werden de koffers alweer gepakt, en liepen we nog een keer gezamenlijk richting steenuil-kasten. Helaas, de Steenuiltjes waren op tuk of elders. Maar wel Boomklever, Zwartkop met zijn eerste voorzichtige riedeltje, geluid van een overtrekkende Raaf, Roodborst en veel met enorm kabaal ruziënde Huismussen in de haag bij het pension.

Na het uitgebreide en heerlijke ontbijt werden de koffers alweer ingeladen en gingen we op pad. Onze eerste stop was bij de Stevolplas, bij Ohé en Laak. We liepen door een hek een ruig veld in en zagen in een klein plasje

een Grote Gele Kwik. Ook veel beversporen maar de ooit eerder geziene Bevers lieten zich nu niet zien.

Tussen een paar lome ruig behaarde Galloway-runderen, waarvan eentje met een schattige tweeling, dronken we wat koffie en speurden we met kijkers en scopen over de grote plas. Er dreven een paar Slobeenden, in de verte twee baltsende Knobbelzwanen, een paar Krakeenden en nog zo wat 'gewoon' spul maar weinig aantallen en soorten. Dus maar weer verder.

Bij Venlo zeilde er opeens een Ooievaar over de weg, mooi om te zien. Via Arcen naar Maasduinen, Landgoed de Hamert. Hier de moerassige resten van een grindafraving en in de bossen staan, overwoekerd door bomen, de bizarre ruïnes van de 'kiezelexploitatie en betonfabriek de Hamert'. Er was een uitkijkpostje in het water. Er zat niet heel veel aan soorten maar toch wat leuke observaties. Zoals de allereerste Boerenzwaluw die over kwam buitelen. Verder redelijk dichtbij een broedende Grote Canadese Gans die druk haar nest aan het schikken was, wat verderop in het ruige riet een vergadering volwassen Blauwe Reigers (duidelijk een z.g. 'oudemannenclub'), een Grote Zilverreiger die heel in de verte statig voorbij stapte, en een mooie overvliegende Raaf. We reden nog een rondje en op een andere plek was een hoge uitkijkpost. Jammer dat je vandaar net tegen het licht inkeek. Zal je altijd zien, de hele dag nog geen zon en dan opeens kijk je recht tegen een schuchter zonnetje in... Er kwam nog een Boerenzwaluw over, gevolgd door nog vijf! Nou zeggen ze: "één zwaluw maakt nog geen zomer", maar die zomer hadden we gister en eergister toch al mooi te pakken. Zelfs zonder één zwaluw. Verder wat Bergeenden, en zeven Zomertalingen die uit het riet kwamen om ons toch nog een leuke, zeg gerust schitterende, soort te bieden.

De excursiecommissie Marian, Renie en excursieleider Kees R. werden op deze mooie plek terecht nog even door Tim in het zonnetje gezet. Na een welgemeend dankwoord en applaus reden we naar huis, wat zo voorspoedig ging dat iedereen rond avondeten thuis was. Het waren weer fantastische dagen!

Excursie Dwingelder Veld en De Auken, 04-05-2019

Jaap Olbers

Uit latere opmerkingen begrijp ik, dat je het genoemde gebied tijdens een hittegolf bezocht hebt. Wij, 5 man sterk, hadden te maken met een frisse noordenwind en af en toe een bui. Aangezien we die in het open veld tijdig in de gaten kregen, hebben we daar geen last van gehad. Het werd uiteindelijk een uitgelezen wandeldag: we hebben in een grote omtrekkende beweging het oostelijke deel van de Dwingelose heide en het eraan toegevoegde natte gebied kunnen zien.

We arriveerden rond 09.15 vanaf de A28 bij Pesse. Dronken koffie, hoorden de eerste Kraanvogel en zagen al snel een Raaf, die door Kraaien opgejaagd werd. Een felle hagelbui joeg ons voor enkele minuten weer de auto in. We zochten de open ruimte op naar het noordwesten, de telescoop in Dwingelo aan de einder. Kees Roselaar was niet van plan, daar helemaal naar toe te lopen; het gebied in de zuidoosthoek met broedgebied voor allerlei watervogels – onder andere de goed hoorbare Kokmeeuwenkolonie – was ook een belangrijk doel.

We stonden al een eind op de hei en hadden Roodborsttapuiten gezien, enzovoort, toen een boswachter langs kwam. Gezellige babbel, die eindigde met een omzichtige aanwijzing voor de Draaihalsen die hier langs de Kraloërweg broeden. "Let op de berken!" Deze toch wel krachtige impuls leidde ertoe, dat we nieuwsgierig steeds verder het heideveld introkken. Bij een karkas van een omgewaaide boom zagen we diverse Tapuiten, Witte Kwikstaarten en andere vogeltjes die ik niet hoorde, maar de anderen (Kees, Renie, Ronald en Femie). Wel had ik een rondcirkelende Buizerd gezien.

Wij bereikten na drie kwartier een bosje, inderdaad met berken en ander niet al te hoog loofhout. We inspecteerden alle nestholten en stukjes gras eronder. (Op Draaihals.) Het was er opmerkelijk rustig. We besloten alsnog naar de auto terug te keren. Een langsrijdende vogelaar herkende onze noden en wees ons de plek waar we moesten zijn: "Jullie moeten bij het jeneverbes-bosje zijn!" We keerden dus weer om en liepen verder naar het noorden, de telescoop tegemoet. Kees ging door als een tank, Renie droeg zijn kijkersuitrusting moeiteloos over de schouder, Ronald draafde soms vooruit, dan weer achterop met het fototoestel, Femie en ik liepen vrolijk mee; ik had mijn rugzak in de auto achtergelaten.

Het jeneverbesstruweel was onaangenaam vogelloos. We leefden weer op, toen we het bos voor Dwingelo bereikten. Ik houd van grove dennen en eiken. Waren er vorig jaar Wielewalen, Marjan? We hoorden er Grote

Lijster, Merel, Fluiters, Zanglijster en stopten na tweehonderd meter oostwaarts bij de schaapskooi. Hier konden we een buitje afwachten. Het was 12.00 uur. Een betonnen voetpad leidde ons weer het moerassige veld in, waar grote kavels afgeplagd waren en nu rood en felgroen kleurden van de mossen en hun bloeiende sporenkapsels. Langs de slikkerige randen was soms een steltloper te vinden: de Kleine Plevier, Groenpootruiter, zelfs een Zwarte Ruiters verder weg. Ook troffen we in het gras een Veldleeuwerik aan; even later vlogen er drie op.

We naderden langzamerhand weer de bosrand aan de oostkant van het gebied. Aan snelle fietsers vroeg ik: "Hoe ver nog?" "De helft!" riep er één terug. Met de zon in het gezicht liepen we zuidwaarts. We liepen langs een breed zandpad, links bos met dennen en eiken. Discussie over het regenroepje van de Vink. Volgens Renie flauwekul, daterend uit oude tijden. Volgens Kees te vergelijken met die fraaie Tesselse benaming voor de Koekoek: een Noordenwindskreeuwer.

Even na 13.00 naderden we de zuidelijke bosrand en bogen rechtsaf. Bij een flinke kei bleken we toch weer verder naar het zuiden te moeten. Juist bij deze hoek boekten we twee fraaie vogels: de Zwarte Specht en de Groene Specht. We naderden inmiddels het gebied van de broedende Kokmeeuwen, zo te horen. Ook het gedruis van een verkeersader werd sterker. In de bosrand ontdekten we een paartje Gekraagde Roodstaart. We konden er minutenlang naar kijken. Voor ons uit strekte zich een breed soort kanaal uit, de Holtveenslenk. Er waren diverse eenden en ganzen te zien. Ook hier een Kleine Plevier. Het water werd met een zanddijk afgeschermd voor de verkeersdrukte erachter.

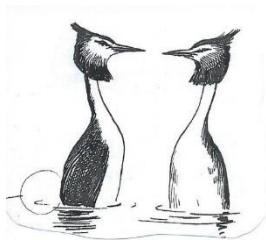
We passeerden nu het nog vrij nieuwe natuurgebied, waar de waterstand wat verhoogd is. Er is veel te zien, onder andere een Raaf, die even een ei probeert te rapen. Maar ook een Fitis. Dichtbij een paartje Wintertaling, een Dodaars en wat Slobeenden. Femie vraagt of ze de Tuinfluiter hoort. Ja. Vanaf een houten kijkplatform zoeken we het ruime water af. De lol is er snel af met die te lage luikjes. We zijn ze snel vergeten: er zitten twee Boomvalken in een kale boom. Eén ervan gaat op jacht en is minutenlang voor en boven ons te bewonderen. (Femie had al eerder libellen waargenomen!) Bij de auto teruggekeerd stellen we vast, dat we een prachtige wandeling achter de rug hebben. Als toegift rijden we nu naar ons volgende doel, de Auken. Het is vorige week met een groot artikel onder de aandacht van de vogelaars gebracht, maar het is er aangenaam rustig. Onderweg zien we veel Roeken bij elkaar op een weiland.

15.45 noteer ik bij de uitkijktoren van de Auken bij Giethoorn: Grote Zilverreiger, Purperreiger, Blauwe Reiger, Aalscholver, Fuut, Canadese

gans, Wintertaling, Toppereend m. en v. , Krakeend, Kuifeend, Pijlstaart m. en v., Lepelaar, Rietzanger. Een Bruine Kiekendief jaagt alle eenden de lucht in. Ik dank mijn gids Cees en mijn zorgzame reisgenoten. En Marian, ik hoop, dat je de route herkent en de soorten en zelf ook een goeie 4-mei-dag hebt gehad.

Wist je dat.....?, deel 17

Jan Zweeris

Over de familie van de Zwaluwen:

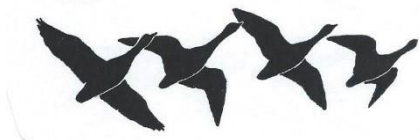
1. het kleine vogels zijn met lange spitse vleugels en brede bek, die tijdens hun wendbare vlucht vliegende insecten vangen
2. de snavel klein is en de poten zo kort zijn, dat ze er moeilijk mee kunnen lopen
3. ze hun poten meestal alleen gebruiken om ergens op te gaan zitten of aan te gaan hangen
4. de meeste soorten langeafstand trekvogels zijn die in de tropen overwinteren
5. de geslachten gelijk zijn
6. ze voor hun voedsel zo afhankelijk zijn van vliegende insecten, dat ze moeten wegtrekken uit streken waar insecten in het najaar schaars worden en verdwijnen.
7. verschillende zwaluwsoorten ook op verschillende hoogten foerageren
8. het nest meestal een bouwsel van modder, strootjes en veren is
9. per soort het nest verschillend van vorm is, bevestigd aan rotsen en muren en beschut door overhangend gesteente of dakgoot
10. sommige soorten ook in een zelf gegraven tunnel nestelen
11. Zwaluwen twee tot drie broedsels hebben en meestal vier of vijf eieren
12. deze vaak langwerpig zijn en wit van kleur of licht met fijne spikkels
13. de jongen vaak na het uitvliegen nog gevoerd worden
14. laat geboren jongen zelfs tijdens de trek nog worden gevoerd
15. de grootste sterfte kort na het uitvliegen plaats vindt
16. Gierzwaluwen als een aparte soort worden gezien
17. ze kleine beverde poten met scherpe klauwtjes hebben, die alleen geschikt zijn om aan te hangen
18. Zwaluwen wereldwijd voorkomen, behalve aan de polen
19. in Europa Gierzwaluw, Boerenzwaluw, Huiszwaluw en Oeverzwaluw overall voorkomen

20. de Rotszwaluw en de Roodstuitzwaluw alleen voorkomen in het Middellandse-Zeegebied
21. in Nederland Boerenzwaluw, Huiszwaluw, Oeverzwaluw en Gierzwaluw algemeen zijn als broedvogel
22. hun aantallen steeds verder terug lopen.
23. sinds de jaren zestig van de vorige eeuw de aantallen waarschijnlijk meer dan gehalveerd zijn
24. dat enerzijds komt door minder geschikte broedplaatsen en anderzijds door minder insecten als gevolg van bestrijdingsmiddelen
25. het oppervlaktewater in Nederland zwaar verontreinigd is/was
26. de gevolgen daarvan minder muggen en vliegen waren/zijn
27. ook de bijenvolken verzwakt worden en deze volken daardoor een makkelijke prooi zijn voor parasieten als de Faraomijt
28. in Engeland sinds de jaren zestig van de vorige eeuw de hoeveelheid insecten gemeten wordt met een Rothamstofzuiger
29. vooral heel kleine vliegjes zo goed als verdwenen zijn, waar vooral Huiszwaluwen het van moeten hebben
30. de laatste jaren de aantallen Zwaluwen zich weer enigszins herstellen door kunstnesten en misschien ook door betere leefomstandigheden in de overwinteringsgebieden

Uit Het Vogeljaar van 2016 bewerkt

Korte berichten, deel 13

Jan Zweeris

Dode vogels melden/ of een ander dier

Geef het door via het online meldpunt van Sovon invoerportaal. Waarom? Gegevens over dode dieren geven een indruk van de normale patronen van sterfte.

In welke periode van het jaar? Doodsoorzaak? Verschillen tussen soorten? En het tijdig signaleren van opvallende sterfte. Wat doe je met een dood dier?

1. Het kan aanleiding zijn voor nader onderzoek.
2. Dat hangt af van de staat van het dier.
3. Langer dan 1-2 dagen dood is niet geschikt voor onderzoek.

Bij een goede staat wordt er contact opgenomen na melding.

Informatie kan ingewonnen worden op de site van Ravon of DWHC.

Er zijn een aantal uitzonderingen. Olieslachtoffers moeten gemeld worden bij Het Nederlandse Stookolieslachtoffers Onderzoek Zeevogels van het Wageningen Marine Research, tel. 0317- 487113 Zie verder Sovon.nl

De Tapuit naar bedreigd op de Rode Lijst van 2004

Men verwacht geen verbetering voor de volgende Rode lijst. De huidige kerngebieden zijn de duinen in de Noordkop en de Wadden eilanden (vooral Texel en Ameland). Alleen het Aekingerzand in Drenthe is nog een kerngebied van betekenis.

In Europa is de Tapuit een van de snelst afnemende soorten. Plannen om dit tij te keren zijn; de konijnenpopulatie op peil brengen, vergrassing terug dringen, recreatie beheersen, nestkasten plaatsen en nestbescherming verbeteren.

De Noordse Stormvogel als graadmeter voor de plastic vervuiling van de zee

Van 2012 t/m. 2016 is van 169 Noordse Stormvogels de maaginhoud geanalyseerd. 95% van de vogels had gemiddeld 34 stukjes in de maag. Naar menselijke maatstaf is dat 1 broodtrommel vol in onze maag. De boosdoeners zijn vooral gebruiks- en industrieel plastic. Vooral de biokorrels, die verloren gaan tijdens transport, via rivieren en riolen en door de scheepvaart. De Noordzeelanden hebben in een conventie afgesproken op de lange termijn minder vervuilend plastic te produceren. Dat moet dan blijken uit minder plastic in de magen van deze vogels o.a.

Nog wat Rode Lijst onthullingen

De landelijke aantallen broedparen van de Huiszwaluwen zijn de laatste 50 jaar sterk afgenomen. Oorzaken zijn waarschijnlijk de sterke afname van insecten en nestgelegenheid. In de jaren 80 was de wereldpopulatie van de Brandganzen maar 80 000 - 95 000. In Nederland tegenwoordig soms meer dan 100 000. Op de nieuwe Rode Lijst van broedvogels in Nederland staan 87 soorten en er zijn zelfs 9 soorten als broedvogels helemaal verdwenen. Toch nog een lichtpuntje. Van de Lijst zijn geschrapt; Purperreiger, Zilverreiger, Slechtvalk en Nachtzwaluw. En.....nieuwkomers als broedvogels; Kraanvogel, Oehoe, Wilde Zwaan en Zeearend.

De nieuwe Vogelatlas

Er is veel veranderd sinds de vorige atlas van 2002. Het broedgebied van de Boomklever heeft zich verder uitgebreid naar onder andere Drenthe. Ook heel verrassende ontwikkelingen. De Staartmees blijkt op de hogere gronden te zijn afgenomen, maar in laag Nederland juist toegenomen. De Geelgors neemt in Brabant af, maar in Noord – Nederland toe. Hoogtepunten zijn de vestiging van de Zeearend en de Kraanvogel en de sterke toename van Cetti's Zanger en Middelste Bonte Specht. Dat had 30 jaar geleden niemand durven voorspellen.

Kleine vogels trekken hoog

Uit een Zweeds onderzoek is gebleken dat ze tijdens hun herfsttrek van Noord-Europa naar hun overwinteringsgebieden in Afrika heel hoog vliegen. Een Grote Karekiet en een Grauwe Klauwier zijn uitgerust met een mini-datalogger, die snelheid, vlieghoogte en luchttemperatuur vastlegt. De Grauwe Klauwier haalde een vlieghoogte van 3650 meter, de Grote Karekiet deed daar met 3950 meter nog wat bovenop. Beide vogels vlogen zo hoog bij het oversteken van de Middellandse Zee en de Sahara. Waarschijnlijk profiteren ze van gunstige meewind op grote hoogte.

Het gaat goed met de Kraanvogel in Nederland

Doordat er de laatste decennia veel geïnvesteerd is in natte natuur, zijn er nieuwe broedplaatsen ontstaan. Ook de voormalige landbouwgronden die nu extensief worden beheerd, zijn een nieuwe voedselbron voor de Kraanvogels. In het intensieve landbouwgebied komt steeds meer maisteelt. De oogstresten daarvan zijn in de herfst en winter erg in trek. Kraanvogels zijn echte alleseters. Ze eten ook vruchten, graszaden, wormen, libellen, kevers, slakken, muizen, hagedissen en slangen. Ze broeden inmiddels ook in Noord-Brabant en Limburg sinds 2018. Het is begonnen in het Fochteloerveen in 2001 en daarna zijn andere gebieden bezet in Drenthe, Friesland, Overijssel en Gelderland. Toch zijn er ook zorgen. In het Fochteloerveen kwamen meer paren en nam de onderlinge concurrentie toe. Ook de recreatiedruk nam fors toe, waardoor het broedsucces is gedaald tot 0,25 kuiken per nest in 2018, terwijl dat in Duitsland en andere Europese landen een stuk hoger ligt. Er zijn de laatste jaren te veel fiets- en wandelpaden aangelegd en er zijn nog meer van dat soort plannen.

De Wulp een nieuweling op de Rode Lijst

Deze soort is zo hard achteruit gehold. Waardoor weten we eigenlijk niet. Sovon en Vogelbescherming willen die vraag wel beantwoorden. Daarom riep zij 2019 uit tot Jaar van de Wulp. Er is genoeg te bedenken; voedselgebrek voor de jongen, predatie, intensivering van het landgebruik. Maar dat verklaart niet waarom het ook zo slecht gaat op de Waddeneilanden. Men wil dit Jaar gebruiken om alle verzamelde gegevens van verschillende landschappen grondig te analyseren. En dan misschien ontdekken in welke richting de problemen gezocht moeten worden en daarmee de oplossingen. De slaapplaatsen beter in kaart brengen. Vreemd genoeg nemen de aantallen buiten de broedtijd licht toe. Maar ook politiek valt er winst te behalen. In Frankrijk wordt in de trektijd volop geschoten. Overleg met de Franse collega's. Leefgebied verbeteren op gerichte plekken in het wadden gebied. Omvorming van agrarische gebieden tot extensieve, natte en kruidenrijke graslanden. En zo nog een paar andere verbeteringen voor deze vogels en tegelijker tijd ook voor andere.

Uit publicaties van Sovon en Vogelbescherming

Marquette- en Steenstra park

Het eilandje in het Steenstra park was op 10 mei bezaaid met ganzeneieren. Ruwweg geteld vijf groepen met gemiddeld tien eieren. Verspreid ook nog een tiental losse eieren. Ze lagen allemaal op het boomloze gedeelte in de zon. Daar tussen zaten een aantal Brand- en Grauwe Ganzen te broeden(?). In totaal waren er een twintig Brandganzen op en bij het eilandje. Met nog tien Grauwe Ganzen was de bezetting

compleet. Ze lieten ook duidelijk horen dat ze aanwezig waren. Het was een merkwaardig schouwspel. Het maakte op mij de indruk alsof er geknikkerd was met de grote eieren. Ik herinner me trouwens van vorig jaar hetzelfde gezien te hebben. Bij het nest van een broedende Grauwe lagen twee lege halve eierschalen. Restant van een maaltijd of.....

In de periode voor 10 mei was weinig activiteit in het Marquette bos te zien geweest. Er waren drie rondzwervende Buizerds gesignaleerd. Ook een paartje IJsvogels en enkele Blauwe Reigers. Maar geen nestel activiteiten. Het weer werkte ook niet mee. Koude periodes en regen. Op 10 mei ging ik weer eens speuren of er wat te beleven viel, vooral in de Dennen. Aan de witte poepplekken op de ondergroei was te zien dat er een aantal nesten bezet waren. Na een tijdje turen naar de nesten in de toppen van de Dennen, zag ik wat beweging. In drie nesten waren jonge reigers te zien. In twee nesten twee jongen, in de andere maar één. Maar nog steeds geen Lepelaars, zoals vorig jaar. Van een wandelaar hoorde ik dat er nesten bewoond waren in de bomen aan de kant van de Marquette laan. Vanaf het fietspad zag ik iets dat leek op een vel vuilwit plastic in een nest hangen.

Toen ik wat scherper instelde, zag ik een kleine elleboog met daaraan vast een heuse Lepelaar. Dus toch? Het was een paartje. Geen jongen. Afwachten wat dat wordt.

Wat ik niet gezien had, had Huub wel. In een grote Beuk, vlak bij de Dennen, had hij al eerder drie nesten met Lepelaars gezien. De boom is nu zo dicht bebladerd dat de nesten niet meer te zien zijn. Verdere observatie moet duidelijk maken wat daar gebeurt.

En dat was nog niet alles. Bij het hotel staan ook nog een paar Dennen en daarin een nest metLepelaars. Dat ziet er dus goed uit. Wordt vervolgd.

Waterberging/ Noorderveld

Op 8 april noteerde Huub in zijn aantekenboekje 173 IJslandse Grutto's, die zich duidelijk lieten onderscheiden van de gewone Grutto's door hun kleurigere verenpak en groepsverband. Dicht bij elkaar hebben ze hier een week doorgebracht met eten en slapen. Om daarna opgevet hun reis naar het noorden voort te zetten. In Scandinavië en op IJsland wachten hun broedgebieden.

Ook op 8 april liepen er zeven Ooievaars in die weilanden rond, met in de buurt een paartje Zomertalingen. Het mannetje met een mooie grote witte komma op zijn kop, Het vrouwtje met een minder opzichtige. Zij valt dan minder op bij het broeden. Goed geregeld. Vermeldenswaard zijn ook nog twee Zwartkop Meeuwen. En op 10 en 11 mei twee Temmincks Strandlopers, moeilijker te determineren, lijkt veel op de Kleine. Ook dit tweetal op weg naar de broedgebieden in noordelijke streken.

Het Duingebied

Rond 10 april vertoonde zich een Zeearend in ons gebied. Meerdere Zwarte Wouwen werden gezien tussen 15 en 17 april. Een Visarend vertoonde zich in die periode, evenals een Steppekiekendief 2^e kj. Wat betreft de kleine vogels is er nog weinig gemeld. Waarschijnlijk wachten ze op beter weer, na half mei.

Het Dorp

Huub heeft eindelijk een kijkje kunnen nemen in de Laurentius toren. Er huist een paartje Slechtvalken in. Het mannetje heeft een aantal keren prooi aangeboden aan het vrouwtje, maar dat heeft niet tot paring geleid. Het vermoeden bestaat dat het mannetje niet geslachtsrijp is. Bij stil weer is een Slechtvalk te zien, zittend op het kruis schuin onder de weerhaan. We houden het paar in de gaten.

Vlotter is het gegaan met de Knobbelzwanen. Vijf paartjes hebben nesten gevuld met eieren en daarna met jongen. Een van die nesten bevindt zich al een aantal jaren aan de slootkant bij de kruising van de Maerelaan en de Jean Monnetstraat. Daar waggelen nu zeven grijsbruine donsjongen rond onder de hoede van de ouders.

Er is geen wit exemplaar bij, wat soms voorkomt. Die witte jongen hebben roze in plaats van zwarte poten en worden Poolse Zwanen genoemd. Een gekweekte vorm, waarmee ooit gepaard is. Die jongen krijgen ook een juveniel wit verenkleed in plaats van het normale donker grijsbruine. Als ze volwassen zijn, zijn die zwanen alleen nog aan hun roze poten te herkennen. Op die zelfde plek broeden ook altijd Meerkoeten. Het verkeer aan alle kanten stoort ze dus niet. De gemeente heeft er wel dranghekken omheen gezet.

In ons dorp zijn we in het bezit van vier broedkolonies van Gierzwaluwen met gemiddeld 20- 30 vogels. Huub houdt deze kolonies in de gaten en houdt ook bij het aantal vogels. Dit jaar kwamen ze laat terug uit hun overwinteringsgebieden. De oorzaak was vooral de sterke NW. winden. Toen de windrichting zuidelijk werd, verschenen ze al gauw. De Gierzwaluwen zoeken openingen tussen de kantpannen om in de ruimte daarachter hun eenvoudige nest te bouwen. Er zijn kennelijk voldoende grote openingen te vinden om in kolonieverband te nestelen. En wat ook belangrijk is, voldoende vliegende insecten voor jong en oud. In de wijken De Maer, Commandeurs, Sandenburg en Poelenburg kunnen de liefhebbers op warme avonden genieten van groepjes gierend jagende Gierzwaluwen.

Jaarverslag 2018, Kerk- en Steenuilenwerkgroep NH, regio 9

Henk Eenhoorn

Het broedseizoen 2018 kwam voor de Kerkuilen laat op gang, maar toen de gang er eenmaal inzat, bleek dat we in het algemeen een goed jaar zouden krijgen op enkele dieptepunten na, lees het maar in dit korte verslag!

De Kerkuilenwerkgroep Noord-Holland regio 9 (onze werkgroep) is werkzaam in de gemeenten Beverwijk, Heemskerk, Uitgeest, Castricum en gedeeltelijk Velzen.

Onze kerkuilennestkasten hangen in:

Akkersloot	4	
Bakkum	3	
Castricum	6	
Egmond-Binnen Zuid	1	
Heemskerk	10	waarvan 1 buiten aan een boom
Limmen	8	
Uitgeest	3	
Totaal	35	

Broedgevallen:

- In Bakkum aan de Heereweg was dit jaar het eerste broedsel en werden 2 jongen geringd; er werd begonnen met 5 eieren; het vorig jaar waren dat er 3.
- in Bakkum-Noord aan de Heereweg ringden we 2 jongen, hier waren eerst 4 eieren, we ringden hier ook meteen 2 volwassen uilen die in de nestkast zaten. Nog nooit in onze 25-jarige kerkuilentijd hebben we dit meegemaakt, heel bijzonder!; jammer genoeg stierven later de 2 jongen, h.w.s. door voedselgebrek. In 2017 waren er 6 jongen, waarvan er 3 doodgingen.
- in Castricum werden aan de Zanddijk in juni 4 jonge kerkuilen geringd, ondanks de verandering aan de invlieg-opening van de schuur- ze

lieten zich daardoor dus niet afschrikken- ; het vorig jaar werd hier niet gebroed.

- d. in Heemskerk aan de Duinweg werd voor de eerste keer gebroed; bij controle op 2 juli waren er 3 jongen in de kast (en een geringde adult: zie Terugmeldingen), maar toen we op 3 augustus wilden ringen, waren de jongen platgetrapt.
- e. in Heemskerk aan de Hondsbosseweg kregen 6 een ring; het vorig jaar waren dat er ook zes.
- f. in Limmen aan de Schoollaan ringden we 4; in 2017 werd hier niet gebroed.
- g. in Uitgeest aan de Uitgeesterweg ringden we 2, hier werd begonnen met 5 eieren, h.w.s. is de koude wind die op het invliegpat stond de oorzaak; het vorig jaar mislukte het eerste broedsel en werden er later 8 jongen geringd!

Dit jaar waren er in regio 9 dus 7 broedsels en er vlogen 18 jongen uit:

in 2017	6	20	in 2011	6	21	in 2006	6	19	in 2001	2	5
in 2016	5	21	in 2010	5	12	in 2005	8	22	in 2000	0	0
in 2015	4	7	in 2009	2	9	in 2004	3	15	in 1999	1	5
in 2014	5	26	in 2008	5	18	in 2003	2	6	in 1998	2	7
in 2013	3	10	in 2007	3	14	in 2002	2	4	in 1997	1	2
in 2012	6	25							in 1996	1	4
									in 1995	?	?

Terugmeldingen:

1. Op 8 februari werd aan de Zanddijk in Castricum op de zolder, waar ook een kerkuilenkast staat, een uitgedroogde dode kerkuil gevonden. Was daar geringd (NLA 5484669) op 4 juli 2016 samen met 3 nestgenoten, (zie. Nagekomen 3.) 9 dagen later werd ze (ongeveer 6 km van haar geboorteplek) gevangen op het ringstation De Vinkenbaan in Castricum aan Zee; uilen worden hoegenaamd niet gevangen, dus er zal wel iets met deze uil aan de hand zijn geweest. Verstreken tijd: 585 dagen

2. Op 9 februari werd aan de Kattendijk in Gouderak NLA 5535071 dood gevonden (doodsoorzaak onbekend); als jong geringd op 3 augustus 2017 aan de Uitgeesterweg in Uitgeest. Verstreken tijd: 190 dagen; afstand: 62 km.
3. Op 13 maart werd in Schoondijke (Oost-Vlaanderen) NLA 5484695 doodgereden: geringd op 29 juni 2017 aan de Heereweg in Bakkum: verstreken tijd: 256 dagen en afstand: 156 km.
4. Op 18 juni werd, levend samen met 4 jongen, in een nestkast aan de Schoollaan in Limmen het mannetje NLA 5493938 aangetroffen: geringd op 5 juli 2014 in Zuiderdijk: verstreken tijd: 3 jaar en 11 maanden en afstand: 4,7 km.
5. Op 2 juli werd in een kast aan de Duinweg in Heemskerk 3 jongen en een geringd volwassen vrouwtje aangetroffen NLA 5401879 geringd op 1 juli 2017 Veertweg in Noord-Scharwoude; afstand 22 km en verstreken tijd 1 jaar en 1 dag
6. Op 21 augustus werd in het Vogelringstation Castricum het vrouwtje NLA 5535090, levende aangetroffen en na het aflezen van haar nummer weer losgelaten. Men had een mistnet opgehangen om kwartels en waterrallen te vangen, maar het werd een Kerkuil. Ze was op 6 juli van dit jaar geringd aan de Hondsboscheweg in Heemskerk.

Nagekomen terugmelding:

1. Een late melding van 06-01-2016, op 8 juli binnengekomen, een dood gevonden verkeersslachtoffer, NLA 5484683, aan de Rijksweg in Nootdorp op het parkeerterrein van het Van der Valkhotel. Verstreken tijd 144 dagen, afstand 43 km. Geringd aan de Hoflaan in Castricum op 17-08-2016
2. Op 13 juli 2017 dood gevonden, verward in prikkeldraad, hing in een hek, klauw zat vast; aan de Duinweg in Heemskerk. De vogel was op 17 augustus 2016 geringd aan de Hollaan in Castricum. Verstreken tijd: 1 jaar en 21 dagen; afstand tot ringplaats: 2 km.

Bijzonderheden:

Op 4 januari werd aan de Strammersboogh in Akersloot een kerkuil dood aangetroffen. De uil droeg een gesloten ring (ringnummer: 020 BOF BL 376 10.0 17) met daaraan een netje, was verward was geraakt in een struik. De maden liepen er uit. Is niet na te gaan wie de eigenaar is, wel dat hij uit België kwam.

De stichting BOF geeft de ringen uit, maar weet later niet te achterhalen van wie de ring is, "wegens privacy-redenen".

Broedgegevens Kerkuilen algemeen:

		broedparen nog niet bekend	uitgevlogen jongen nog niet bekend (ook pas bekend in febr. 2019)
Noord-Holland	2018		
	2017	176	662
	2016	156	555
Wieringermeer met ingehaald door Texel		20 25	68 82
Noord-Holland	2015	153	753
Wieringermeer, topper in NH		19	123
Nederland	2017	3.364	12.113
	2016	3.148	10.637
Nrd Brabant, landelijk nr. 1		503	2.113
	2015	2.877	7.929
Friesland, landelijk nr. 1		604	2.190

Stenuilen:

Onze regio is Noord-Holland nummer 8;
er zijn in deze regio 86 steenuilennestkasten:

Akersloot 2; Alkmaar 2; Bergen 35; Bergen aan Zee 1;
Beverwijk 1; Castricum 2; Egmond-Binnen 5;
Egmond aan de Hoef 18; Heemskerk 2; Heiloo 5;
Koedijk 1; Limmen 1; Schoorl 6 en Uitgeest 5.
In het gebied van de VWG Midden-Kennemerland hangen er dus 13.

		broedsels	uitgevlogen jongen
Nederland	2014	3.051	13.297

Broedgegevens:

Noord-Holland	2017	165	418
West-Friesland, nr. 1		117	307
Noord-Holland	2016	146	338
West-Friesland		104	237
Noord-Holland	2015	121	234
West-Friesland		81	199

Terugmeldingen:

Op 21 maart is er een Steenuil gespot op het terrein van Tata-Steel; is er maar 1 dag gezien...

(oo)
(v)
 ^ ^

Landelijk zijn er ongeveer 8000 broedparen, bovenaan staat de provincie Gelderland met 3600 paar.

en de werkgroep bestond op 28 AUGUSTUS VAN DIT JAAR 25 JAAR !!!
Met vriendelijke groeten van de werkgroep:

(bestond op 28 augustus van dit jaar 25 jaar !!)

h.eenhoorn@gmail.com

Henk Eenhoorn	Castricum, coördinator	0251-654971
Lauri Karels	Limmen	06-53965647
Giel van der Pluijm	Bergen	06-50298251
Jorg Schagen	Limmen	06-53873990
Piet Zomerdijk	Bakkum	0251-653636
Guido Keijl	Bakkum	

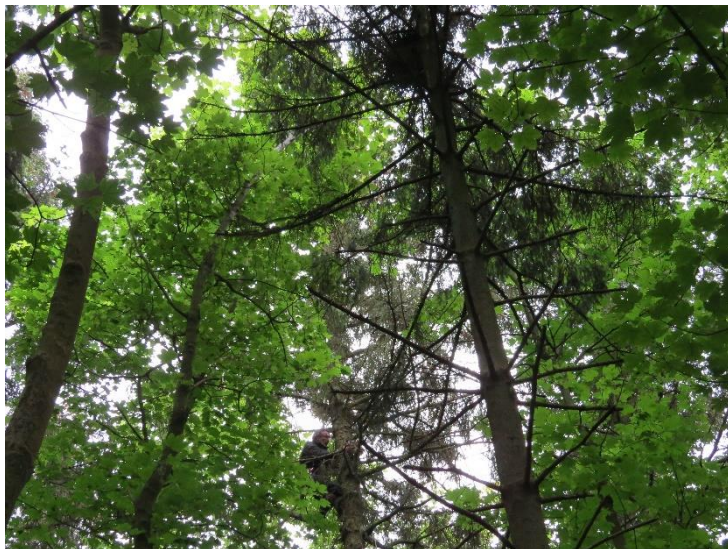
vaste ringer van de werkgroep.

Als je het ringen van de jonge uilen eens mee wil maken (meestal 's avonds van 19.30 tot 20.15 uur), stuur dan een mailtje aan (h.eenhoorn@gmail.com) en je krijgt een uitnodiging.

Cameraval bij sperwernest, duinen Castricum, 2018

Jos Vroege & Henk Levering

In de periode 1995-2018 werden door leden van de Roofvogelwerkgroep Noord-Kennemerlands Duin in de duinen bij Castricum (1058 ha, waarvan 381 ha bos)¹ 56 succesvolle broedgevallen van de Sperwer vastgesteld. In de eerste vijf jaar (1995-1999) waren er jaarlijks gemiddeld 4 succesvolle broedgevallen. Daarna nam het aantal succesvolle broedgevallen af naar gemiddeld 3 per jaar in 2000-2004 en gemiddeld 2 per jaar in 2005-2009. Van 2012 t/m 2015 was in de duinen bij Castricum niet meer dan 1 succesvol broedgeval per jaar. Sindsdien lijkt sprake te zijn van een voorzichtig herstel: niet alleen in 2016, maar ook in 2018 waren in dit gebied weer 2 succesvolle broedgevallen. (Zie bijlage.)

Huib Huneker hangt cameraval op bij sperwernest in de Driehoek, duinen bij Castricum, 18 mei 2018 (Foto: Jos Vroege).]

Predatie

¹ Het gebied waarover hier wordt gerapporteerd, ligt tussen de Zeeweg en de Hoofdweg bij Castricum. Landgoed 'Duin en Bosch' maakte hier geen onderdeel van uit, het net buiten het duin gelegen Krengbos wel.

De afname van het aantal succesvolle broedgevallen van de Sperwer in de periode 1995-2018 is waarschijnlijk het gevolg van predatie. In eerste instantie wordt daarbij meestal gedacht aan predatie door de Havik (bijvoorbeeld: Koning, 2010). In de duinen bij Castricum zijn daarvoor ook aanwijzingen: "Resten van (jonge) Sperwers hebben wij geregeld aangetroffen, zowel op plaatsen waar zij door de Havik werden geplukt als op het nest. In 2010 werd bovendien de ring van een van de Sperwers, die dat jaar op een nest in gebied Castricum werd grootgebracht, onder een haviknest in dat gebied aangetroffen" (Vroege, 2012).

Van een samenhang tussen het aantal succesvolle broedgevallen van de Havik en het aantal succesvolle broedgevallen van de Sperwer is in de periode 1995-2018 geen sprake: de Pearson correlatie bedraagt -0.28 en is bij een significantieniveau van $.05$ niet statistisch significant ($p=.19$). Van een samenhang tussen het aantal succesvolle broedgevallen van de Buizerd en het aantal succesvolle broedgevallen van de Sperwer blijkt in de periode 1995-2018 wél sprake te zijn: de Pearson correlatie bedraagt -0.59 en is wél statistisch significant ($p=.00$). Wordt, zo stelde JV in dit tijdschrift, bij de afname van de Sperwer de invloed van de Havik (predator van volwassen Sperwers en oudere jongen) niet overschat en de invloed van de Buizerd (predator van sperwereieren en kleinere jongen - waarvan de restanten moeilijker te vinden zijn?) niet onderschat (Vroege, 2012)?

Uit onderzoek naar het voorkomen van Boommarters in het Noordhollands Duinreservaat zijn ook gegevens beschikbaar over de reproductie van Boommarters in de duinen bij Castricum (Heemskerk, persoonlijke mededeling)². Ook tussen het aantal territoria van de Boommarter waarbij in de periode 1995-2018 in gebied Castricum jongen zijn waargenomen en het aantal succesvolle broedgevallen van de Sperwer blijkt een duidelijke samenhang te bestaan: de Pearson correlatie bedraagt -0.52 en is statistisch significant ($p=.01$). Zou de Boommarter medeverantwoordelijk zijn voor de afname van het aantal succesvolle broedgevallen van de Sperwer in de

² In de bijlage wordt het aantal boommarterterritoria vermeld waarin jongen zijn waargenomen. Dat aantal is een minimum: in andere territoria kunnen best jongen zijn gemist. De gegevens in de bijlage van dit artikel wijken af van de gegevens in eerdere publicaties (Heemskerk, 2016; Vroege, 2017a). Met de kennis van nu heeft Heemskerk alle informatie opnieuw bekeken. Daarbij bleek dat de territoria van boommartervrouwtjes kleiner zijn en het aantal territoria met jongen groter was dan voorheen gedacht.

duinen bij Castricum (Vroege, 2017a)?

Volgens Bomholt (1981) was in de periode 1974-1981 bij sperwernesten in Denemarken predatie door de Havik en door 'marters' de belangrijkste mislukkingsoorzaak. Hoe vaak de Havik en hoe vaak Boom- en Steenmarters hiervoor verantwoordelijk waren, valt uit zijn publicatie niet af te leiden. De belangrijkste predator van sperwerjongen in het onderzoeksgebied van Newton (1986) in Zuid-Schotland - waar Haviken en marters destijds ontbraken - was de Bosuil. Daarnaast stelde Newton predatie van sperwereieren en -jongen vast door andere Sperwers, Zwarte Kraaien, Gaaien en Eekhoorns. Predatie door Buizerds werd uitsluitend vermoed. In Noordoost-Nederland is, aldus Bijlsma (1993), predatie door de Buizerd wél met zekerheid vastgesteld. De frequentie waarmee dat werd gerapporteerd valt echter in het niet bij de frequentie waarmee sprake was van predatie door de Havik.

In de duinen bij Castricum hebben wij predatie van sperwereieren en -jongen door de Buizerd, Boomarter, Bosuil, Sperwer, Zwarte Kraai, Gaai of Eekhoorn nooit geconstateerd. Wel waren er waarnemingen die 'verdacht' zijn. Op 8 juli 2000 werden bij een nest met jonge Sperwers in gebied Castricum bijvoorbeeld twee Bosuilen aangetroffen. "Onduidelijk is of die het sparrenbosje waar dit nest zich bevond als slaappleats gebruikten of dat zij het op een van de jongen hadden gemunt". Op 29 mei 2010 troffen we in de onmiddellijke nabijheid van een nest bovendien een heftig alarmerende Sperwer en twee geagiteerde Gaaien aan. Die zouden dat nest gepredeerd kunnen hebben: bij de nestcontrole een kleine week later bleek het nest leeg te zijn (Vroege, 2012).

Cameraval

Om meer duidelijkheid te krijgen over de afname van het aantal succesvolle broedgevallen van de Sperwer heeft Bos (2017) bij een sperwernest in het Noordlaarderbos een camera opgehangen. Net als in de duinen bij Castricum was daar in de afgelopen jaren sprake van veel mislukte broedgevallen. Van 4 van de 13 jongen die in 2015 en 2016 in de late jongentijd verdwenen, werden bij de inspectie van een haviksnest de ringen teruggevonden. Bij twee nesten werden afgebeten veren van jongen teruggevonden, "iets wat duidt op predatie door Steen- of Boomarter." Op het nest waarbij in 2017 een camera werd opgehangen, bleken tussen 12 en 17 juni alle vier jongen door een Havik te zijn gepredeerd.

In 2018 hebben wij bij een sperwernest in de duinen bij Castricum ook een cameraval opgehangen. Daarmee hoopten wij vast te stellen of:

1. het sperwernest wordt bezocht door potentiële predatoren en zo ja: door welke, en
2. het sperwervrouwtje die potentiële predatoren al dan niet met succes weet te verjagen³.

Om een cameraval bij een sperwernest te kunnen plaatsen dienden wij niet alleen te beschikken over een camera, maar ook over een sperwernest waarbij die camera bevestigd kon worden. Van PWN – de beheerder van het Noordhollands Duinreservaat – konden wij een ‘Bushnell Trophy Cam’ lenen. Sperwernesten waren er in 2018 voldoende: behalve in de Driehoek en in de Tussenstrook (waar in 2016 sprake was van succesvolle en in 2017 van mislukte broedgevallen) en bij de Weierij (waar in 2017 sprake was van een succesvol broedgeval) werd ook in de omgeving van Camping Geversduin (waar tot dusver alleen sprake was van mislukte broedgevallen) een sperwernest ontdekt. Op drie van de vier nesten werd gebroed door een onvolwassen vrouwtje - duidend op een ‘hoge predatiedruk’ of een ‘populatie in de groei’ (Bijlsma, 1993).

Plan was om de camera eind april/begin mei bij de nestboom op te hangen – ook predatie in de eifase zou in dat geval worden geregistreerd. Het vrouwtje zou bij het ophangen van de camera wel eieren moeten hebben gelegd en zou daarop vast moeten zitten te broeden. We wilden het nest namelijk niet verstoren. Als eind mei/begin juni de sperwernesten met een camera op een lange stok worden gecontroleerd, zou bij dit nest het geheugenkaartje en de oplaadbare batterijen van de cameraval kunnen worden gewisseld. Als eind juni/begin juli de jongen worden geringd zouden we het geheugenkaartje en de batterijen andermaal kunnen wisselen. Door Bos (2017) werd duidelijk beschreven hoe hij zijn camera had ingesteld. Dat wilden wij precies zo doen. Alleen zouden wij, conform zijn advies, een korter ‘interval’ dan 12 seconden aanhouden.

Resultaten

³ Uit onderzoek met camera’s bij buizerdnesten (Van Bergen & Riem Vis, 2016) blijkt dat buizerdvrouwtjes niet op de vlucht slaan voor Boommarters die ’s nachts hun nest bezoeken. Of dat ook geldt voor sperwervrouwtjes, is niet bekend. Vandaar het idee om bij een sperwernest een camera op te hangen (Vroege, 2017a).

Op 10 mei probeerden wij bij het sperwernest in de Tussenstrook een cameraval op te hangen. Dat nest was makkelijk bereikbaar: het zat in een lariks op 8 meter hoogte. In 2017 was de broedpoging in dit territorium mislukt. Wij waren nieuwsgierig wie daarvoor verantwoordelijk was. Het nest was van bovenaf goed gecamoufleerd. Het bleek niet mogelijk de camera zo op te hangen dat er zicht was op het nest. Op 19 mei werd het nest met een camera op een lange stok gecontroleerd: daarin lagen 4 eieren. Het vrouwtje – het enige volwassen exemplaar in ons gebied - zagen wij bij deze nestcontrole niet. Ook in de weken daarna werden bij dit nest geen Sperwers gezien: het broedgeval in dit territorium mislukte in de ei-fase.

Op 18 mei deden wij in de Driehoek een nieuwe poging om de camera bij een sperwernest op te hangen. In 2017 was ook in dit territorium sprake van een mislukte broedpoging. Het nest zat in een sparrenbosje met veel opslag van esdoorns. Dat het niet eenvoudig zou zijn om de camera zo op te hangen dat er goed zicht was op het nest, was op voorhand duidelijk. Van de spar waarin de camera werd vastgemaakt, werd een tak afgezaagd. Ook toen konden we met behulp van de camera echter nog niet in de nestkom kijken. We besloten daarmee genoeg te nemen. Bij de nestcontroles op 19 mei konden wij het niet over ons hart verkrijgen om dit sperwervrouwtje andermaal van het nest te jagen: hoeveel eieren in dat nest zijn gelegd, is daardoor niet bekend.

Op 26 juni ging HL met twee klimmers naar de Driehoek om daar jonge Sperwers te ringen. Jeroen Walta trof op het nest 3 jongen aan: twee mannetjes en een vrouwtje. Huub Huneker klom tegelijkertijd in de boom met de camera om het SD-kaartje en de batterijen te wisselen. Het eerste ei in dit nest was naar schatting op 27 april gelegd en op 6 juni uitgekomen. Het eerste jong zou naar schatting op 3 juli uitvliegen. Op het SD-kaartje (64 GB) bleken 14.753 foto's te staan. Die waren tussen 18 mei en 26 juni gemaakt.

Bij het nest in de omgeving van Camping Geversduin werden diezelfde dag 4 jonge Sperwers geringd: 3 mannetjes en een vrouwtje. Net als bij het nest in de Driehoek was het eerste ei naar schatting op 27 april gelegd en zou het eerste jong naar schatting op 3 juli uitvliegen. In het nest bij de Weerij werden bij de nestcontrole op 19 mei slechts 2 eieren aangetroffen. Op 16 juni werden onder het nest eierschalen aangetroffen. Ook de broedpoging van de Sperwers in dit territorium is waarschijnlijk in de ei-fase mislukt.

Op 11 augustus gingen we voor het laatst dit seizoen naar de Driehoek om de camera bij het sperwernest te verwijderen. Uit de onmiddellijke nabijheid van het nest vlogen op dat moment twee Buizerds weg. Wat die daar deden hoopten wij op de camerabeelden te kunnen zien. Op het SD-kaartje (32 GB) bleken 13.900 foto's te staan. Die waren tussen 26 juni en 17 juli gemaakt. De Buizerds die zich bij het verwijderen van de camera in de omgeving van het sperwernest ophielden, waren door de camera dus niet vastgelegd.

Tussen 18 mei en 17 juli 2018 zijn met behulp van de camera bij het sperwernest in de Driehoek in totaal 28.653 foto's gemaakt. Op veel van die foto's zijn alleen groene takken te zien. De camera heeft gereageerd op de beweging van die takken en niet van de bewoners of bezoekers van het nest. De afstand tussen de camera en het nest was ongeveer 8 meter. Op de foto's is het nest aanvankelijk in de linkeronderhoek te zien. Op een aantal van die foto's zie je het vrouwtje of de jongen - volledig in het dons. Veel detail is echter niet zichtbaar. Op 26 juni is bij het wisselen van het SD-kaartje en de batterijen de camera iets verschoven. Het nest is daardoor niet meer te zien. Later is dat wel weer mogelijk: rechtsonder op de foto's. Zo af en toe zijn daarop de jongen zichtbaar. Op 9 juli – een kleine week na het uitvliegen - hebben de jongen het restant van de afgezaagde tak als rustplek ontdekt. Daar wordt vanaf dat moment een groot aantal 'selfies' gemaakt. Door de geringe afstand tot de camera zijn deze foto's helaas onscherp.

57F14C ●

07-11-2018 05:13:08

‘Selfie’ van sperwerjong in de Driehoek; duinen bij Castricum, 11 juli 2018.]

Conclusie

Om meer duidelijkheid te krijgen over de afname van het aantal succesvolle broedgevallen van de Sperwer in de duinen bij Castricum hebben wij in 2018 bij een sperwernest in de Driehoek een cameraval opgehangen. In dat territorium was, net als in de omgeving van Camping Geversduin, sprake van een succesvolle broedpoging: er vlogen drie jongen uit. Of het sperwernest werd bezocht door potentiële predatoren en of het vrouwtje die potentiële predatoren al dan niet met succes heeft weten te verjagen is niet bekend: het is best mogelijk dat op dit nest vóór 26 juni een of meer eieren of jongen zijn gepredeerd⁴.

Predatie kan hebben plaatsgevonden in de drie weken dat bij het nest nog

⁴ Bos (2018) vermoedt dat in Groningen regelmatig sprake is van ‘partiële predatie’ van sperwernesten. “Als je broedsucces zou berekenen als het percentage uitgevlogen jongen op het aantal gelegde eieren zou je een stuk lager uitkomen”.

geen cameraval hing. Het kan echter ook zijn gebeurd in de weken daarna. Het is de vraag of dat op de gemaakte beelden te zien zou zijn geweest: daarvoor waren die waarschijnlijk te onduidelijk. In totaal zijn er 28.653 foto's gemaakt. Die hebben we niet allemaal in detail bekeken: dat was onbegonnen werk. De foto's werden gemaakt tussen 18 mei en 17 juli. Toen was het tweede SD-kaartje vol. Als wij op 26 juni een kaartje van 64 GB en niet van 32 GB hadden gebruikt, was misschien vastgelegd wat de twee Buizerds die op 11 augustus wegvlogen uit de directe omgeving van het nest bij dat nest deden. Nu blijft het daarnaar gissen⁵.

Onze onderzoeksvragen zijn niet beantwoord. Wel hebben wij van het gebruik van de cameraval het nodige geleerd. Belangrijk is de camera dichter bij het nest te hangen. De camera van Bos (2017) hing op 3,5 meter van het nest, onze camera op ongeveer 8 meter. In het Noordlaarderbos waren er geen takken van esdoorns die de camera activeerden, in de duinen bij Castricum wel. Belangrijk is dat een volgende keer te voorkomen. Verwijderen van bomen is daarbij geen optie: de dekking rondom het nest moet wel in stand blijven. Wat wij verder zullen doen, is steeds SD-kaartjes van 64 GB gebruiken. Dat verkleint de kans dat er iets belangrijks wordt gemist. Tenslotte zullen wij proberen om de camera eerder bij het nest op te hangen. Het legsel zal, net als in 2018, op dat moment wel compleet moeten zijn en het vrouwtje zal daarop vast moeten zitten te broeden. De fase van de eileg – waarin de kans op predatie waarschijnlijk relatief groot is omdat roofvogels niet onmiddellijk serieus beginnen te broeden (Bijlsma, 1998; Vroege, 2017b) - wordt in dat geval gemist. Wat ons betreft is dat niet anders: we willen niet het risico lopen dat door het ophangen van een camera het nest wordt verstoord.

Dank

Met dank aan Wouter Bol en Dario Duijves (PWN) voor (hulp bij) het gebruik van de camera, aan Huub Huneke voor het ophangen en verwijderen van de camera en het verwisselen van SD-kaartjes en batterijen, aan Jeroen Walta voor het klimmen in de nestboom en aan Leo Heemskerk voor zijn informatie over de Boommarter in de duinen bij Castricum.

⁵ Opvallend is dat het hierbij ging om twee Buizerds. Op 8 juli 2000 troffen wij bij een sperwernest ook twee Bosuilen en op 29 mei 2010 twee Gaaien aan. Zou dat de manier zijn waarop zij een sperwervrouwtje en jonge Sperwers de baas proberen te zijn?

Literatuur

- Bergen, V. van, & Riem Vis, R. (2016). *Hoe is de taakverdeling tussen man en vrouw op buizerdnesten?* Presentatie op de Landelijke Roofvogeldag op 27 februari in Meppel.
- Bijlsma, R.G. (1993). *Ecologische atlas van de Nederlandse roofvogels*. Haarlem: Schuyt & Co.
- Bijlsma, R.G. (1998). *Handleiding veldonderzoek roofvogels* (2de herziene druk). Utrecht: KNNV Uitgeverij.
- Bomholt, P. (1981). Population trends in Danish raptors since 1970. *Proceedings of the Third Nordic Congress of Ornithology*: 38-44.
- Bos, J. (2017). Ervaringen met een cameraval bij een sperwernest *Accipiter nisus*, of: de schijn van een super-territorium. *De Takkeling*, 25, 244-250.
- Bos, J. (2018). De Sperwer *Accipiter nisus* als broedvogel in de provincie Groningen in 2017. *De Takkeling*, 26, 149-153.
- Heemskerk, L. (2016). Boommarters van het Noordhollands Duinreservaat in 2015. *Marterpassen*, 22, 38-48.
- Koning, F. (2010). Sperwer. In: C.J.G. Scharringa, W. Ruitenbeek, & P.J. Zomerdijs (red.), *Atlas van de Noord-Hollandse broedvogels 2005-2009* (pag. 122-123). Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland en Landschap Noord-Holland.
- Newton, I. (1986). *The Sparrowhawk*. Calton: T & AD Poyser.
- Vroege, J. (2012). De Boomvalk, de Havik en de Sperwer. *De Winterkoning*, 47(2), 22-33.
- Vroege, J. (2017a). Roofvogels in de duinen bij Castricum 2000-2015. *De Winterkoning*, 52(2), 26-38.
- Vroege, J. (2017b). Roofvogels en Boommarters in de duinen bij Castricum in 2016. *De Winterkoning*, 52(4), 21-28.

Bijlage. Aantal Haviken, Sperwers en Buizerds dat in 1995-2018 in de duinen bij Castricum (1058 ha) met succes jongen grootbracht en aantal territoria van de Boommarter waarin jongen zijn waargenomen.

	<u>Havik</u>	<u>Sperwer</u>	<u>Buizerd</u>	<u>Boommarter</u>
1995	0	3	0	0
1996	1	5	2	0
1997	0	2	0	0
1998	1	4	3	0
1999	<u>2</u>	<u>5</u>	<u>4</u>	<u>0</u>
Gem.	0.8	3.8	1.8	0.0
2000	2	3	4	0
2001	2	4	2	0
2002	3	3	3	0
2003	3	2	7	0
2004	<u>2</u>	<u>2</u>	<u>6</u>	<u>0</u>
Gem.	2.4	2.8	4.4	0.0
2005	3	2	7	0
2006	2	2	9	0
2007	3	1	8	0
2008	1	2	8	0
2009	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>5</u>	<u>0</u>
Gem.	2.0	1.8	7.4	0.0
2010	2	2	6	1
2011	1	3	3	1
2012	2	1	12	4
2013	2	1	2	4

2014	<u>2</u>	<u>1</u>	<u>8</u>	<u>4</u>
Gem.	1.8	1.6	6.2	2.8
2015	2	1	8	4
2016	2	2	9	4
2017	2	1	11	4
2018	<u>2</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>7</u>
Gem.	2.0	1.5	7.8	4.8
Totaal	43	56	130	33

Jongerenrubriek “HET WINTERKONINKJE”

Micha de Heus

Wei van Brasser, 14-04-2019

Quint van Tongeren

We gingen met de groep naar de wei van brasser en naar het doornvlak.

Het was een mooie dag en er waren veel vogels.

We waren met een groep van 8 kinderen en twee begeleiders.

Alleen was het wel erg koud. Daarom moesten we veel bewegen om warm te blijven.

Maar onlangs hebben we wel 37 soorten vogels gespot, dus een geslaagde excursie.

Hier de lijst met alle vogels die we hebben gespot:

1. Groenling, 2. Meerkoet, 3. Waterhoen, 4. Grote Lijster, 5. Keep, 6. Wilde Eend, 7. Graspieper, 8. Boomleeuwerik, 9. Roodborsttapuit, 10. Vink, 11. Kneu, 12. Zwarte Kraai, 13. Grote Bonte Specht, 14. Gaai, 15. Aalscholver, 16. Witte Kwikstaart, 17. Kleine Barmsej, 18. Kuifduiker, 19. Geoorde Fuut, 20. Dodaars, 21. Tureluur, 22. Groenpootruiter, 23. Buizerd, 24. Winterkoninkje, 25. Tjiftjaf, 26. Fuut, 27. Pimpelmees, 28. Fitis, 29. Scholekster, 30. Blauwborst, 31. Knobbelzwaan, 32. Sperwer, 33. Heggenmus, 34. Roodborst, 35. Zilvermeeuw, 36. Zwartkop, 37. Koolmees, 38. Spreeuw en 39. Kauw.

In het winternummer van de **Fitis** van vorig jaar een gedegen artikel over de **Nachtzwaluw**. Die is weer signaleerd in de Kennemer Duinen. Hoeveel het er zijn, is moeilijk te zeggen. Het is een lastige vogel om te inventariseren, om verschillende redenen.

Ze zingen maar kort, na zonsondergang. Ze kunnen twee zangposten bezetten die meer dan 600 meter uit elkaar liggen. Er kunnen andere Nachtzwaluwen afkomen op het geluid en ook vrouwtjes kunnen ratelen. Legsels kunnen minder dan 50 meter uit elkaar liggen, maar voedselvluchten kunnen verder dan een kilometer zijn.

In losse territoria, met weinig Nachtzwaluwen, kunnen ze maar kort ratelen en verder stil zijn. De beste kans om ze te spotten heb je bij volle maan en warm, windstil weer.

In de Kennemer Duinen worden ze dit jaar weer geteld. Tussen 15 mei en 10 augustus worden er data afgesproken rond volle maan, met alternatieve data in geval van slecht weer. Liefst drie tellingen, langs gunstige routes, na zonsondergang. Eind mei is het ook gunstig om in de nacht te gaan tellen, omdat er dan een piek is in de zang, zo tussen drie uur en kwart voor vijf.

De trend is, dat het aantal Nachtzwaluwen in heel Nederland aan het stijgen is. 1985 was een dieptepunt. Vanaf 1990 begon de vogel op te krabbelen. Begin vorige eeuw was de Nachtzwaluw behoorlijk talrijk in onze duinen. In 1950 waren er maximaal 3.000 territoria. Daarna ging het snel bergafwaarts. Pas begin deze eeuw is er weer een herstel. Hoe komt dat?

Sinds 1985 wordt de Sahel natter. Daar profiteert de Nachtzwaluw van, die daar overwintert, hoewel de meeste Europese Nachtzwaluwen overwinteren op de savannes van Oost- en Zuidelijk Afrika. Daar worden weinig insecticiden gebruikt.

Tussen 1980 en 2007 nam bij driekwart van de soorten het aantal grote nachtvlinders toe in Nederland. Hoewel er bij een kwart juist sprake is van achteruitgang.

Verder kan ook lichtvervuiling hebben bijgedragen tot de toename van de Nachtzwaluw. Ze jagen liefst bij volle maan, en rond lantaarnpalen, omdat ze dan de prooi beter kunnen zien, of omdat ze weten dat insecten graag rond lantaarnpalen vertoeven.

Nachtzwaluwen broeden in open, zanderig terrein en bossen met Grove Dennen en open bladerdek. Verse kapvlaktes met wat dood hout om in te schuilen, zouden gunstig kunnen zijn, maar dat is nog niet onderzocht.

Vergrassing van open duin is niet gunstig. De vogel kwam terug op twee plekken die waren afgeplagd.

Bedreigingen zijn: predatie door Havik en Vos en misschien zelfs door Herten, gebieden waar vrij gestruind mag worden, met hond, zoals de Loonse- en Drunense Duinen, toenemende bebouwing, vogelaars (jawell!) die op zoek gaan naar de vogel, mogelijk ook verkeer. Warm asfalt 's nachts trekt insecten aan en dus ook de Nachtzwaluw.

Hoe moet men het land gunstig maken voor de Nachtzwaluw?

Door het creëren van open zanderige plekken, onder een Berk of Den, uit het zicht van recreanten. Niet te veel begrazing, slechts 5 grote grazers per 100 ha.

Er zijn meer leuke dingen te vertellen over de Nachtzwaluw.

Ten eerste zijn fantastische camouflages.

Met zijn ogen kan hij 360° in de rondte kijken, zodat hij heel lang stilzittend zijn omgeving kan bewaken.

Elke dag houdt hij een mini-winterslaap (torpor) waarmee hij tot 40% van zijn energie bespaart. Ook de jongen doen dat.

Ze leggen twee eieren per broedsel, elk jaar op exact dezelfde plaats. Bij vroege leg, eind mei, begin juni, kan hij twee weken na het uitkomen van de jongen een tweede keer eieren leggen. Het mannetje zorgt dan verder voor het eerste broedsel. In juni kan de eileg synchroon lopen met de maancyclus. Eieren komen uit bij een jonge wassende maan, wat gunstig is voor het vangen van kleine insecten. Eén maand later is de uitvlieg, wat ook weer gunstig is voor de jongen.

Hun midden-teen heeft een lange nagel in de vorm van een soort kammetje. (Vorkstaartplevieren en Reigers hebben er ook één), wellicht voor het schoonhouden van de snorharen rond de snavel.

In de Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland is een werkgroep **Bijeneters** opgericht. Op aanraden van de landelijke werkgroep Bijeneters, wilden ze voor maart dit jaar een vosveilige wand plaatsen op de plek waar in 2014 de eerste broedpoging was.

Een column van Rob Buiters in de Fitis over de jacht. Op de Sovondag in 2018 was ook de KNJV (de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging) uitgenodigd voor een stand. Deze had ook de nieuwste Sovon Vogelatlas gesponsord. Maar door vele heftige reacties van Sovonleden, zag men er toch maar vanaf om ze toe te laten op de vogelaarsmarkt.

Rob Buiten vraagt zich af of jacht nou echt zo slecht is. Bijvoorbeeld door het uitdunnen van de populatie Damherten in de AWD, komen er betere broedgelegenheden voor de Nachtegaal.

Hij is van mening dat de jachtvereniging eens stelling zou moeten nemen tegen de vele misstanden bij de jacht, zoals b.v. tegen het zinloze afschieten van Knobbelzwanen of de jacht langs de kust op overtrekkende Wulpen, in Frankrijk. Daar worden ze met fluitjes en namaakvogels naar beneden gelokt en vanuit schuilhutten afgeschoten. 2019 is het jaar van de Wulp, die het in Europa steeds moeilijker heeft.

Het eerste nummer van **Het Vogeljaar** van dit jaar wijdt een artikel aan de zang van de **Fluiter**. De schrijver ervan woont in Drenthe. Van 2015 tot en met 2017 telde hij gedurende het broedseizoen de zangstrofen van Fluiters. Ongepaarde Fluiters zingen heel veel, minimaal 190.000 zangstrofes per seizoen. Dat stopt abrupt als ze een partner krijgen, of kwijnt weg als ze er geen vinden. Aan de randen van het verspreidingsgebied blijkt er een groot tekort aan vrouwtjes te zijn. Van 1974 tot 2015 bleef 49% van de mannetjes zonder partner. In sommige jaren zelfs 100%!

Na een mislukt nest gaan vrouwtjes zwerven en paren met het dichtstbijzijnde mannetje die intensief zit te zingen. Het lijkt erop dat Fluiters in de eerste plaats zingen om vrouwtjes te lokken en niet zozeer om hun territorium af te bakenen. Deze staat binnen enkele dagen vast en zijn er geen confrontaties meer.

In de rubriek Korte Mededelingen van Het Vogeljaar aandacht voor de vondst van honderden dode Spreeuwen rondom het Huijgenspark in Den Haag, eind oktober vorig jaar. Volgens onderzoek van Wageningen Bioveterinary Research in Lelystad zijn ze omgekomen door taxusvergiftiging. Het vruchtvlees van de taxusbes is niet giftig, het pitje wel, evenals de schors en de naalden. Normaal worden de pitjes ongeschonden uitgescheiden door vogels. Hoe die Spreeuwen het gif dan toch hebben binnengekregen, is onduidelijk. Bron van dit artikel: Blikopnieuws, 22 dec. 2018.

Het Vogeljaar nr. 2 van 2018. Een artikel over Kolganzen met halsringen. De schrijver van dit artikel woont in de Betuwe en fietste in februari 2017 langs de dijk naar zijn werk en zag daar zijn eerste Kolgans met gekleurde en gecodeerde halsring. Toen is hij anderhalve maand lang geringde Kolganzen gaan noteren, grofweg van Lienden tot Rijswijk. Via Geese.org kon hij terugmeldingen vinden tot in Litouwen en Estland. Hij doet een

oproep aan alle vogelaars om ook geringde Kolganzen te gaan tellen. Op Geese.org kun je lezen waar ze allemaal heen zijn gegaan.

Verder heeft Het Vogeljaar een artikel uit Nature Communications gehaald over de allerzwartste veren in de natuur, nl. die van de Kraagparadijsvogel. Die absorberen wel 99,7 procent van het licht. (Kraaien absorberen "slechts" 95 procent van het licht.). Daarmee imponeren ze de vrouwtjes. Hun blauwe beak en ogen steken zo extra af bij hun uitgespreide zwarte vleugels.

Dat diepzwarte komt door de extreem fijne structuur van de veren. De vezels zijn lintvormig, i.p.v. haarachtig bij andere vogels. Aan de randen hebben die linten nog fijnere rafels.

Bij een experiment werd er goud op verschillende veren gespoten. Normale veren gingen glimmen omdat hun eigen pigment onzichtbaar werd. Die van de Paradijsvogel bleven zwart, het bewijs dat hun zwarte kleur door lichtabsorptie komt en niet door pigment.

Niet alle veren van de vogel zijn trouwens even zwart en er zijn verschillen tussen soorten.

Vogelwaarnemingen in Midden-Kennemerland, feb-apr 2019

Hans Schekkerman

Dit overzicht beslaat de periode 1 februari t/m 30 april 2019. Het is een selectie van waarnemingen van schaarse soorten of grote aantallen van gewonere soorten, samengesteld op basis van meldingen op de websites Waarneming.nl en Trekellen.nl, en van de vinkenbaan. Alle melders worden hartelijk bedankt voor het invoeren van waarnemingen, ook als die hier niet zijn vermeld. Om ruimte te sparen zijn de voornamen van waarnemers alleen bij eerste vermelding voluit gegeven. Veel gebruikte afkortingen: tp = ter plaatse; kj = kalenderjaar; ad = adult; juv = juveniel; m = man; vr = vrouw(kleed); ovv = overvliegend, Z = naar Zuid; NHD = Noordhollands Duinreservaat. Contact: hans.schekkerman@sovon.nl.

Algemeen feb-apr

De eerste weken van februari waren winderig en nat. Daarna volgde een prachtige voorjaarsachtige periode, maar maart roerde aanvankelijk twee weken zijn staart met een flinke reeks depressies. Tijdens een betere periode t/m 7 apr arriveerden de eerstelingen van veel zomervogels in het duin, maar vervolgens hield een zonnige maar koude week met NO-wind verdere aankomst tegen. De wind bleef drie weken in de oosthoek zitten, maar na de 14e liep de temperatuur wel flink op, en kwam er leuke trek los, met onder meer opvallend veel Zwarte Wouwen. Pas eind april sloeg het weer om naar west.

Wilde Zwaan

Aanwezig in het Infiltratiegebied, NHD Castricum, t/m 11 mrt (René vd Aar). Maxima 17 exx op 9 feb en 15 op 2 mrt (Elly Rozemeijer, Hans Schekkerman).

Toendrarietgans

13 feb – 1 tp, De Oude venne, Uitgeest – Hans Groot

22 apr – 1 N, Castricum aan Zee – Mark Res, H. Groot

Kleine Rietgans

16 feb – 35 N, Vogelduin, NHD bakkum – H. Groot

22 apr – 7 N, Castricum aan Zee – Mark Res, H. Groot

Brandgans

17 apr – 10 000 N, Reggers, NHD Egmond – Hans Kuperus. "Niet geteld maar vooral tussen 8:00 en 10:00 heel veel in grote groepen. Ook in mindere mate over het binnenland."

Roodhalsgans

6-8 mrt – 2 tp, Hempolder, Akersloot – Onno Steendam e.v.a. Een adult en een 2kj (alleen op 6-7 mrt) die elkaar niet opzochten tussen de 2500 Brandganzen.

Witbuikrotgans

24 apr – 1 N, Infiltratiegebied Castricum – Rob van Bemmelen. In groep van c. 30 Rotganzen.

Casarca

20-30 mrt – 1 vr tp, Hempolder, Akersloot – Hanno Pet e.a. Met gele kwekersring.

11-13 apr – 1 tp, Vennewater, NHD Egmond – Roy Slaterus, H. Schekkerman

Mandarijneend

13 feb – 1 tp, Karpervijver – Herman van Kampen

Zomertaling

Over zee 4 en 8 N op 20 en 22 apr. Geregeld aanwezig in de polderplasjes (Groote Ven 2-4 tussen 1-24 apr, Waterberging Heemskerk max. 3 op 8-27 apr), en in het duin (2 Soeckebacker 3-7 apr, 1 Karpervijver 27 apr).

hybride Wilde Eend x Krakeend

22 feb – 1 m tp, Karpervijver, NHD Bakkum – H. Schekkerman. Zelfde als 2018.

Krooneend

27 feb – 2m+2v Z, Castricum aan Zee – H. Groot.

27 feb t/m 17 mrt – max. 3m+1v tp, Infiltratiegebied – Hielke Boomsma e.a. Niet duidelijk is of het steeds dezelfde vogels betrof; er waren geregeld dagenlang geen waarnemingen. Op 17 mrt werd alleen nog een paartje gezien.

Zomertalingen, Soeckebacker, 4 apr

(Hielke Boomsma).

Grote Zee-eend

Over zee totaal 20 N op 4 dagen.

IJseend

23 feb – 1 N, Castricum aan Zee – H. Schekkerman. "Dichtbij; vrouwkleed met nogal witte kop m.u.v. wangvlek, geheel donkere vleugels wat bruinig -> 2kj?"

Nonnetje

3 feb – 3 v tp, Limmergat, Uitgeestermeer – Joep de Leeuw

Patrijs

Naast de vogels in de Vennewaterspolder (10 meldingen op 3 plekken tussen 6 feb en 24 apr) waren er enkele hoopgevende waarnemingen op locaties waar al lange tijd geen Patrijzen waren gezien:

11 mrt – 4 tp, Groot Dorregeest – Carel de Vink

15-20 apr – 1 roepend, Korendijk, Castricum – Hans Stapersma e.a.

19+24 apr – 2 tp, Westerduinen, NHD Heemskerk – H.Sch, Natasja Nachbar
20 apr – 1 vr tp, Soeckebacker, NHD Egmond – Leon Edelaar

Parelduiker

Over zee trekkende vogels op 9 en 28 mrt en 9, 13 (2) en 20 april – Mark Res, H. Groot, R. van Bemmelen

Roodhalsfuut

15 feb – 1 tp, strand Wijk aan Zee – Nina Schouten. Gewond/verzwakt; naar vogelopvangcentrum gebracht.

28 mrt – 1 N, Castricum aan Zee – M. Res

30 mrt – 1 N, Castricum aan Zee – H. Schekkerman

Geoorde Fuut

Eerste op de plasjes in NHD Bakkum op 8 mrt (Guido Klerk), daarna vanaf 18 mrt toenemend tot 10 op 9 apr (Peter Zwitter). Vervolgens tot eind april 2-3 paren op Doornvlak en 0-1 op de westelijke Wei van Brasser.

Kuifduiker

12-24 apr – 1 tp, Doornvlak, NHD Egmond – Jorg Schagen e.v.a. Ruiend naar zomerkleed. Wellicht dezelfde die in apr 2018 in het Kieftenvlak pleisterde?

Noordse Stormvogel

20 en 27 apr – 1 en 2 N, Castricum aan Zee – G. Keijl

Aalscholver

De Karpervijver werd een belangrijke slaappleaats voor Aalscholers deze winter, met maar liefst 640 exx tijdens de landelijke telling op 23 feb, meer dan de 275 die toen in de kolonie in het Infiltratiegebied sliepen. Er volgden echter geen broedpogingen in de Karpervijver, hoewel in het Infiltratiegebied alle geschikte bomen nu in gebruik zijn genomen en de al langer gebruikte aftakelen door de poep. Het aantal bezette nesten hier bleef steken op 806, 100 minder dan in 2018. Woningnood beperkt nu de populatieomvang (fig. 1).

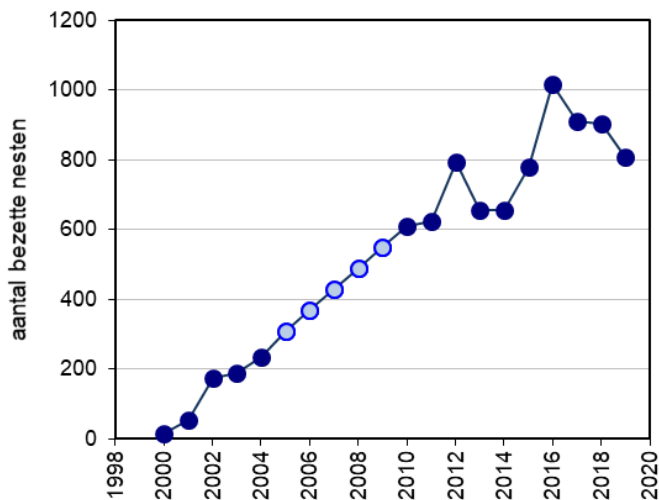

Fig. 1.
Aantal

broedparen van Aalscholver in het infiltratiegebied sinds de vestiging in 2000. Tussen 2004 en 2010 is de kolonie niet goed geteld en zijn de aantallen geïnterpoleerd (H. Schekkerman).

Roerdomp

Bij het Hoefijzermeer vrijwel dagelijks waarnemingen t/m 28 feb (max. 2), en daarna nog op 19 mrt en op 8 apr elders in het Infiltratiegebied.

Grote Zilverreiger

Tijdens de slaapplaatstelling op 23 feb sliepen 45 Grote Zilvers op het starteiland in het Alkmaardermeer en 8 bij de Karpervijver (werkgroep zilverreigers).

Purperreiger

27 apr – 1 N, Buitendijkspad, Castricum – M. Res

Ooievaar

Tussen 28 feb en 27 apr gemeld op 28 dagen; vrijwel steeds 1 of 2 exx maar tot 7 bijeen op 8 apr in de Heemskerker Noordbroek, de omgeving waar de meeste meldingen vandaan kwamen.

Zwarte Ooievaar

17 apr – 1 N, Centrale Vlak, NHD Egmond – Mart van Zweeden

18 apr – 1 Z, De Hoep, NHD Castricum – Michel Klemann

Visarend

Negen vogels tussen 4 apr (1 jagend Infiltratiegebied) en 28 apr, alle in het duin (G. Keijl, J. Schagen, M. Klemann, A.T. Dekker, I. Vermeij, Herman van Oosten). Twee Visarenden die in de ochtend van 19 apr kort na elkaar langsvlogen bij Zeeveld (Bakkum) waren vermoedelijk ook de avond tevoren al in het duin gezien, en hadden wellicht in elkaars buurt geslapen.

Zeearend

10 apr – 1 tp, NHD Bakkum – M. van Noort, M. Res, H. Groot, H. Kuperus. Om 8:00 fotografeerde Michel van Noort een 3-4 jaar oude Zeearend zittend in een boom bij de Karpervijver. De vogel had daar vast overnacht, en cirkelde om 8:30 westwaarts langs de Zeeweg om daarna te verdwijnen, vermoedelijk naar het noorden. Daar lag bekend terrein, want de avond tevoren was hij om 18:55 over Egmond aan Zee komen aanvliegen, richting Karpervijver (Marc Argeloo).

Zeearenden zijn in sommige delen van Nederland een vrij alledaagse verschijning geworden (er waren in 2018 al 14 broedparen!), maar in onze regio zijn ze nog zeldzaam, hoewel het aantal gevallen wel toeneemt (fig. 2). Met die toename is ook het seizoenspatroon veranderd. Waar tot ongeveer 2006 (het eerste broedjaar in de Oostvaardersplassen) Zeearend bij ons een typische winterdwaalgast was, wordt hij sindsdien meer gespreid door het jaar gezien, en vooral vaker in het voorjaar (fig. 3). Ook worden tegenwoordig meer dan vroeger ook oudere Zeearenden gezien. In 1970-2005 waren er onder zeven vogels met vermelde leeftijd vier 1^ejaars, twee 'onvolwassen' en één 'subadult', sinds 2006 waren er zeven 1e/2^ejaars, drie 'onvolwassen', vijf 3e/4^ejaars en één adult (13 mei 2009).

Pleisterende Zeearenden blijven vooralsnog schaars bij ons. Meer dan 80% van alle gevallen betrof ééndags-waarnemingen, vaak van overtrekkende vogels.

Zeearend, Karpervijver, 10 april

Foto: (Michel van Noort)

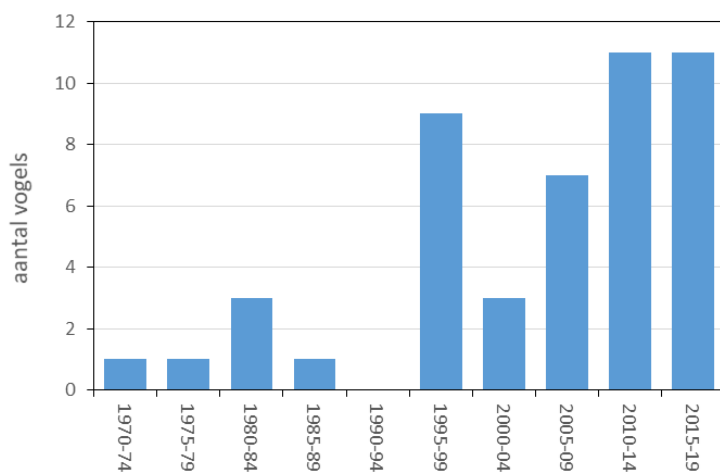

Fig. 2.

Voorkomen van Zeearend in Midden-Kennemerland sinds 1970, per vijfjaarlijkse periode. Aantallen zijn gecorrigeerd voor dubbelmeldingen en

meerdaags verblijvende vogels. (Wellicht ontbreken nog enkele waarnemingen bij de vinkenbaan.)

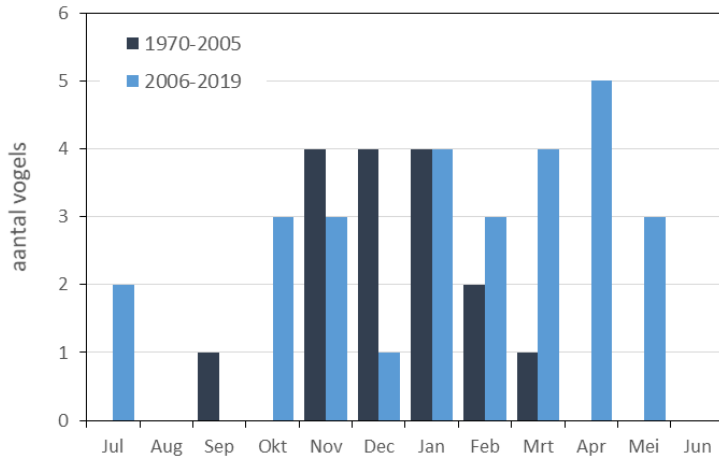

Fig. 3.

Seizoenspatroon van Zeearend in Midden-Kennemerland, vóór de vestiging als broedvogel in Nederland (1970-2005, donkerblauw, n=16) en daarna (2006-2019, lichtblauw, n=28).

Zwarte Wouw

Met 11-13 exx was april 2019 een topmaand voor Zwarte Wouw in de regio:
15 apr – 1 N, Beverwijk-Bakkum-Egmond – Olvin van Keeken, H. Stapersma, J. Schagen.

17 apr – 5-7 N (w.o. 1 Castricumerpolder, 5 Hoge Toren) – C. de Vries, H. Groot, M. Res, H. Kuperus, P. van Brandwijk, H. Schekkerman.

18 apr – 1 tp, A9 bij Velsen-Noord – O. van Keeken

21 apr – 1 N, Geversduin, NHD Castricum – M. Klemann

22 apr – 1 N, Castricum – Richard Reijnders

23 apr – 1 tp, NHD Castricum – Avery Bartels, Aaron Meijer, H. van Oosten

23 apr – 1 Z, Tata Steel, Velsen-Noord – M. Res

Rode Wouw

4 mrt – 1 ovv, Vogelduin, NHD Bakkum – Peter Lechleitner

6 mrt – 1 Z, Puikman, Castricum – Paul Ruiters

30-31 mrt – 1 NHD Heemskerk-Bakkum – Inez Brandsma, J. Schagen

7 apr – 1 ovv, Uitgeest – Marian van Leeuwen

21 apr – 1 Z, Egmond-Binnen – Cees Baart

Ruigpootbuizerd

21 apr – 1 ovv, Tata Steel – Remco Klein. “Alle kenmerken duidelijk: scherpe zwarte eindband aan lichte staart, polsvlekken, buik/borstschild. Kwam drie keer terug, vlak boven me en later op wat grotere hoogte.”

Blauwe Kiekendief

Gemeld uit het duin op 4 dagen in feb, 4 in mrt en 12 dagen in apr. In apr bovendien soms meerdere: een vrouw en een jonge man in NHD Bakkum-Egmond op 5 en 15 apr en een groepje van 3 N op 18 apr. Van 14-17 apr joeg in NHD Bakkum-Egmond een opvallend lichte en van onder vrijwel ongetekende 2kj vrouw met een donkere halsband die nogal aan een Steppenkiekendief deed denken, maar met de vleugelstructuur van een Blauwe Kiek. Het is mogelijk dat dit een hybride was.

22 apr – 1 v/2kj N, De Kil, NHD Bakkum – M. Res e.a.

Roodpootvalk

23 apr – 1 ad m tp, Infiltratiegebied, NHD Castricum – Bert Roosien

23 apr – 1 v N, De Hoge Toren, NHD Bakkum – H. van Oosten

Smelleken

Een overwinterend vrouwtje Smelleken bejaagde tussen 4 en 17 feb gebieden rondom Limmen (J. Schagen, R. Altenburg). Op 29 apr joeg in de Limmerpolder opnieuw (of nog steeds?) een vrouwtje. Tussen 17-24 apr passeerden 10 doortrekkers door het duin (w.o. 4 langs De Hoge Toren op 24 apr) en 2 over zee, een tamelijk groot aantal.

Boomvalk

Zes waarnemingen vanaf 14 apr, waaronder op 30 apr een paartje op een weidehek vlakbij de Kooibrug in de Limmerpolder waar de bomen, met eerdere nestplaats, net tegen alle afspraken in waren gekapt voor de aansluiting van Heiloo op de A9 (J. Schagen).

Slechtvalk

In feb 17 waarnemingen, in mrt 12 en in apr 13. Meestal enkelingen, ook enkele tweetallen, waaronder bij de kerk van Limmen op 4 feb en een paar op de Laurentiuskerk in Heemskerk op 24 feb.

Kraanvogel

2 mrt – 1 N, Castricum en Egmond-Binnen – M. Res, Jelle Idema

17 apr – 1 ovv, Mient/Vennewater, NHD Bakkum – Roy Slaterus

19 apr – 1 N, Castricum – Sander Lagerveld

Strandplevier

20 apr – 1 N, Castricum aan Zee – G. Keijl

Paarse Strandloper

Maximum 20 tp op de Noordpier op 4 mrt – Teun Ammeraal

Kemphaan

Maxima: 24 feb 34 Groote Ven, 17 mrt 31 waterberging Limmen, 23 apr 24 Groote Ven, 21 apr 30 N over zee (R. Altenburg, H. Groot, T. Admiraal, G. Keijl).

Bokje

Door de lage (soms zelfs afwezige) waterstand in de kleinere plasjes waren er maar weinig Bokjes te vinden in het NHD, getuige de slechts 2 winter-waarnemingen (1 NHD, 1 Seerijdsdijkje). Tussen 24 mrt en 22 apr volgde een opleving met 4 vogels in het duin en 4 in de Castricumerpolder. Dit betrof voorjaarstrek; normaliter vertrekken Bokjes in mrt-apr uit onze regio (fig. 4).

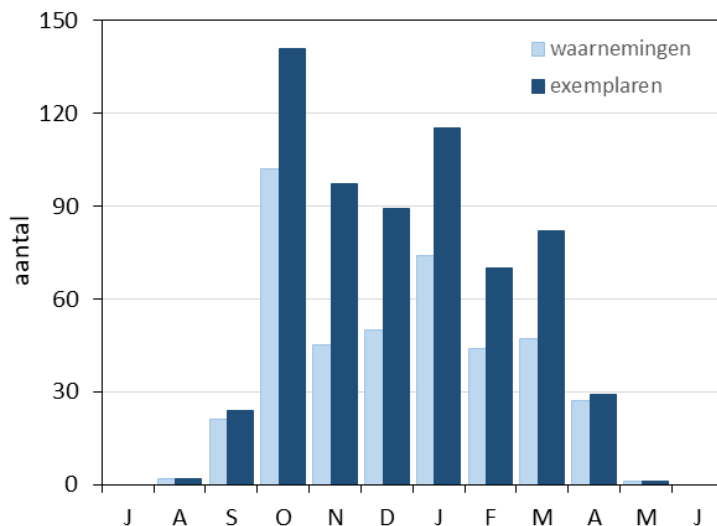

Fig.4.

Seizoenspatroon van Bokje in Midden-Kennemerland, 2005-2018 (430 waarnemingen, 650 vogels).

IJslandse Grutto

Vanaf 17 feb (60 exx) namen de aantallen IJslandse Grutto's in de Groote Ven snel toe tot 180 op de 20^e, maar daarna even snel weer af. Pas vanaf 19 mrt pleisterde weer een grote groep: aanvankelijk 100 in de Groote Ven, die echter verkasten naar de waterberging bij Heemskerk waar op 24 mrt 150 vogels zaten, en op 8 apr zelfs 210. Daarna trokken ze weer verder, tot 21 apr (2 exx).

Zwarte Ruiter

Elf waarnemingen tussen 5 en 25 apr. Op 20 apr 9 N, NHD Egmond (H. Groot).

Witgat

17 feb – 1 tp, Dorregeesterpolder – R. Altenburg. Voorjaarsstrek vanaf 1 apr.

Bosruiter

20-21 apr – 1 tp, De Oude Venne, Uitgeest – René Hoogenboom, Gert de Lange

22 apr – 1 ovv, Molendijk, Castricum – R. van Bemmelen

Oeverloper

28 feb - 1 tp, Spuisluis IJmuiden – Merijn Loeve. Daarna doortrek vanaf 19 apr.

Zwartkopmeeuw

Over zee 19 vogels op 10 dagen tussen 17 mrt en 29 apr. Daarnaast nog 8 meldingen van 12 vogels elders: dorp Castricum (1 tp op 26 mrt – Han Duinker), Hempolder, waterberging Heemskerk, en zeeduin NHD.

Dwergmeeuw

Trek over zee vooral tussen 15 en 25 apr. Het telpostrecord werd verscherpt: 20 apr – 3180 N in 5 uur, Castricum aan Zee – H. Groot, G. Keijl
22 apr – 8400 N in 3 uur, Castricum aan Zee – H. Groot, M. Res, T. Admiraal

Pontische Meeuw

7 apr – 1 2 kj N, Castricum aan Zee – H. Schekkerman
9 apr – 1 3kj N, strand Egmond – R. van Bemmelen

Geelpootmeeuw

15 mrt – 1 ad tp, Forteiland IJmuiden – Maarten van Kleinwee
22 apr – 1 2 kj tp, Castricum aan Zee – H. Groot

Kleine Burgemeester

24 feb – 1 2kj ZW, Castricum aan Zee – G. Keijl

Grote Burgemeester

13 feb – 1 2kj tp, Noordpier IJmuiden – Sem Jongeling

Papegaaiduiker

3 feb – 1 Z, Castricum aan Zee – G. Keijl
12 apr – 1 tp, Noordpier IJmuiden – Peter Zwitser. "Snavel nog niet volledig uitgegroeid maar wel driekleurig."

Oosterse Tortel ssp. meena, Limmen, 1 mrt. Let op de slagpenrui. Fotdo: (Erik Menkveld)

Oosterse Tortel

22 jan t/m 9 mrt – 1 juv tp, Zuiderkerklaan, Limmen. Zoals vrij gebruikelijk voor Oosterse Tortels die naar Europa afdwalen werd deze Meenatortel (westelijke ondersoort) een *long-stayer*. Het leverde 665 ingevoerde meldingen op. De laatste (met foto) waren op 9 maart, maar de vogel was toen nog bezig zijn slagpennen te ruien, en de meeste vogelsoorten trekken niet met groeiende vliegveren. Een bewoner zou hem nog tot tenminste 26 mrt hebben gezien.

Kerkuil

24 feb – 1 tp, Tata steel, Beverwijk – M. res
 21 mrt – 1 plukrest, NHD Egmond – C. Baart
 22 mrt – 1 tp, Heerenweg, Bakkum – R. Slaterus

Oehoe

23 mrt – 6 apr, 1 tp, ook roepend, Bakkum-Noord – Leo Heemskerk, D. Bijman. De bekende escape. "Verblijft op hooizolder, die bezaaid is met veren en braakballen. Hij eet veel Houtduiven."

Velduil

29 mrt – 1 tp, Reggers, NHD Egmond – R. Slaterus

20 apr – 1 uit zee, en later 1 N, De Hoge Toren, NHD Egmond – H. Groot e.a.

Hop

6-12 apr – 1 tp, NHD Heemskerk – L. Knijnsberg, H. Schekkerman, J. Idema e.a. Vrij schuwe vogel, die eerst enige dagen in het infiltratiegebied Kieftenvlak, verbleef en daarna bij het PWN-pompstation Wijk aan Zee.

IJsvogel

22 waarnemingen in feb, 15 in mrt en 7 in apr.

Kleine Bonte Specht

Met 37 waarnemingen (feb 11, mrt 14, apr 12) uit alle NHD-terreinen waren Kleine Bonte Spechten dit voorjaar goed vertegenwoordigd.

Waterpieper

16-17 feb – 7 tp, Dorregeesterpolder, Uitgeest – Job ten Horn, Nick van der Ham

19 mrt – 1 tp, De Groote Ven, Castricum – Christophe Reijman, T. Admiraal

20 mrt – 1 tp, Hempolder, Akersloot – Hanno Pet

Engelse (Gele) Kwikstaart

20 apr – 4 N, Hoge Toren, NHD Bakkum, H. Groot, R. van Bemmelen

22 apr – 2 N, Hoge Toren, NHD Bakkum, M. Res, H. Groot, R. van Bemmelen

22 apr - 4 tp, Bleumerweg, Bakkum – H. Boomsma

24 apr – 1 tp, Heemstede, Castricum – J. Schagen e.a.

27 apr – 1 tp, Duinweg, Bakkum-Noord – Sjaak Tijm

Grote Gele Kwikstaart

Tien waarnemingen in feb, 11 in mrt en nog maar 2 in apr, de laatste op de 17^e.

Kleine Bonte Specht, NHD Bakkum, 16 feb

Foto: (Jorg Schagen)

Rouwkwikstaart

Er werden veel Rouwkwikken gemeld: 41 dag/plek-combinaties vanaf 6 mrt, met in totaal 83 vogels. De piek lag zoals gebruikelijk eind mrt met 10 in het Infiltratiegebied op 20-21 en 9 in de Heemskerker Noordbroekpolder op 24 mrt. Na 12 apr was er nog een honkvast mannetje bij Vennewater, Egmond-Binnen.

Zwarte Roodstaart

Dertien waarnemingen tussen 1 mrt en 22 apr. Zingende werden gemeld van het Tata-terrein bij Wijk aan Zee (2, Steven van Leeuwen) en langs de Heerenweg tussen Bakkum en Egmond-Binnen (H. Schekkerman).

Paapje

22 apr – 1 tp, vinkenbaan – André van Loon, Piet Admiraal

22 apr – 1 tp, Vuurbaakduin, Wijk aan Zee – W. Olbers

25 apr – 1 tp, Geversduin – H. van Oosten

Tapuit

Doortrek vanaf 22 mrt, met maar liefst 47 exx in infiltratiegebied Kieftenvlak op 19 apr en 27 in infiltratiegebied Castricum op de 20e (H. Schekkerman, G. Keijl).

Beflijster

Een redelijk beflijstervoorjaar met vanaf 27 mrt 63 waarnemingen van in totaal 129 vogels. Meeste in NHD Bakkum-Egmond (Hoge Toren e.o.) en tussen 18-21 apr (73 exx).

Cetti's Zanger

2 feb t/m 20 feb – max. 5 tp, Dorregeesterpolder – M. Res, J. de Leeuw e.v.a. Rond half feb werd in de rietkraag langs het Uitgeestermeer ook op 2-3 plekken gezongen, maar later werden hier geen Cetti's Zangers meer gehoord. De rietzoom, met nauwelijks struiken en bomen, is kennelijk wel geschikt om te overwinteren, maar niet aantrekkelijk als broedhabitat.

15 feb t/m 28 apr – Infiltratiegebied Castricum. Vanaf 15 feb waren 2 vogels aanwezig in voor broeden geschikt riet/struweel aan de noordrand van het Infiltratiegebied, maar dat werd eind feb verwijderd bij onderhoudswerk. Na enige tijd bleek er toch nog minstens één in de buurt aanwezig: van eind maart tot in mei zong een mannetje bij het nabijgelegen Spinmeer. Zijn geringe zangactiviteit suggereerde dat hij gepaard was (D. Groenendijk, R. van Bemmelen, W. Bol, H. Schekkerman e.a.). Er zaten er echter stiekem nog meer Cetti's Zangers in het infiltratiegebied: op de vinkenbaan werden nieuwe vogels geringd op 3, 8, 17, 18 en 19 apr!

Snor

6-7 apr en vanaf 21 apr – 1 zingend, Dorregeesterpolder, Uitgeest – R. Altenburg, H. Schekkerman, W. Olbers e.a.

Fluiter

De oostenwind eind apr bracht al vrij vroeg Fluiters naar het NHD: op 23 apr bij Koningsbosch, vanaf 24 apr bij De Krim, vanaf 28 apr in Centrale Vlak en de Mient en op de 29^e in het Geversduin (W. Bol, Arnold Wijker, R. van Bemmelen e.a.).

Baardmannetje

17 feb t/m 6 apr – max. 4 tp, Dorregeesterpolder – R. Altenburg, W. Olbers, E. Kerssens, R. Sunnotel e.a.

Witkopstaartmees

16 feb – 2 tp, Noorderstraat, NHD Bakkum – H. Groot. Vast een restant van het groepje uit de vorige verslagperiode.

Buidelmees

28 mrt – 1 roepend, Hoefijzermeer – J. Schagen “Herhaald een zacht zuigend “tsiiuuh”, fragiel klinkend, vogel nabij. Gelijk geassocieerd met Buidelmees. Mogelijk in de lage struiken, bomen vlak naast rietdeel. Kon horen dat de vogel al roepende door struik, boom zich voortbewoog.”

Klapekster

2 feb t/m 8 mrt – 1 tp, Zuidernollen/Reservaat – Henk Levering e.v.a.

24 mrt – 1 tp, Doornvlak – Jos Vroege

Klapekster, NHD Castricum, 15 feb

Foto: (Hielke Boomsma)

Roek

5 mrt – 1 N, Castricum aan Zee – G. Keijl
17 mrt – 1 Z, zeereep Wijk aan Zee – Fred Hustings
5 apr – 1 N, Castricum aan Zee – H. Groot
7 apr – 1 tp, Bleumerweg, Bakkum-Noord – H. Pet

Raaf

28 mrt – 1 N, Noorderstraat, NHD Bakkum – L. Knijnsberg
30 mrt – 1 Z, Zweefvliegveld, NHD Castricum – G. Keijl
5 apr – 1 N, Soeckebacker, NHD Egmond – J. Schagen
Nu permanente vestiging in de regio nog uitblijft is het zaak om de schaarse waarnemingen te blijven voorzien van details en zo mogelijk documentatie.

Europese Kanarie

2 apr – 1 N, Castricum aan Zee – M. Res

Keep

Eind mrt en in de eerste helft van apr zaten er weer veel Kepen in het duin. Vooral in terrein Bakkum-Egmond gonsde het soms van de zingende ('[zeurende](#)') Kepen, zoals meer dan 100 bij de Mient op 13 apr.

Kruisbek

Vijf waarnemingen van 1-3 vogels bijeen in de duinbossen tussen 28 feb en 30 apr (L. Knijnsberg, H. Levering, L. Heemskerk, H. Stapersma, Peter Steultjens, Mart van Zweeden).

Geelgors

Een klein voorjaarstrek golfje met vier waarnemingen (van enkelingen) tussen 24 mrt en 2 apr (H. Schekkerman, J. Schagen, H. Groot, T. Admiraal). Leuk was de vogel die op 28 mrt zong langs de Duinenboschweg in Castricum, een voormalige broedplek.

Sneeuwgorst

5 feb – 1 tp, strand Egmond-Binnen – Wilbert Kerkhof
28 feb – 1 tp, Zuidersluis IJmuiden – Merijn Loeve
3 mrt – 2 tp, strand Noordpier – Christophe Reijman

Voorjaarsfenologie Midden-Kennemerland 2019

Eerste en 2^e waarnemingen van algemene zomervogels en voorjaarsstrekkingen (* exclusief enkele wintergevallen), en de gemiddelde datum van de 2^e waarnemingen (omdat de 1^e soms vroege 'uitbijters' zijn) in de voorgaande 5 jaren.

soort	1 ^e	waarnemer	2 ^e	waarnemer	gem. 2 ^e
Grutto	13-feb	Hielke Boomsma	14-feb	Willem Olbers	15-feb
Lepelaar*	14-feb	Bert Rodenburg	15-feb	Rob van Bemmelen	9-mrt
Witte Kwikstaart*	9-feb	Hanno Pet Hielke	17-feb	Frank Visbeen	23-feb
Roodborsttapuit*	13-feb	Boomsma Hans	18-feb	Edial Dekker Dirk van	27-feb
Kluut*	17-feb	Schekkerman Ruud	25-feb	Mourik Joep de	29-feb
Tijftjaf* (zang)	17-feb	Altenburg	26-feb	Leeuw	10-mrt
Kneu	16-feb	Hans Groot	2-mrt	Guido Keijl Christophe	8-mrt
Kleine Plevier	18-mrt	Jorg Schagen	19-mrt	Reijman	23-mrt
Zwarte Roodstaart*	1-mrt	Remco Oosterlaar	19-mrt	Jack Pouw Hans	22-mrt
Zwartkop	21-mrt	Guido Keijl Marion	22-mrt	Schekkerman Marion	23-mrt
Tapuit	22-mrt	Geerts Inez	22-mrt	Geerts	28-mrt
Blauwborst	23-mrt	Brandsma	24-mrt	Hans Groot Hans	23-mrt
Boerenzwaluw	23-mrt	Gil Bert	24-mrt	Kuperus	31-mrt
Bruine Kiekendief	5-mrt	Guido Keijl Hans	25-mrt	R.P.A. Brink	25-mrt
Oeverzwaluw	27-mrt	Kuperus Hans	27-mrt	Jorg Schagen	2-apr
Grote Stern	23-mrt	Schekkerman Inez	28-mrt	Mark Res Hans	25-mrt
Fitis	23-mrt	Brandsma	30-mrt	Schekkerman	29-mrt

Huiszwaluw	31-mrt	Wilbert Kerkhof Michel	31-mrt	Guido Keijl Vrs	5-apr
Beflijster	27-mrt	Klemann Hans	31-mrt	Castricum	4-apr
Visdief	31-mrt	Schekkerman Pierre vd	1-apr	Mark Res Mart van	1-apr
Boompieper	1-apr	Wielen Ruud	2-apr	Zweeden Cees de	2-apr
Gele Kwikstaart	31-mrt	Altenburg Remco	3-apr	Vries Natasja	2-apr
Zomertaling	1-apr	Oosterlaar Hans	3-apr	Nachbar Vrs	12-mrt
Sprinkhaanzanger	4-apr	Schekkerman René	4-apr	Castricum Vrs	5-apr
Rietzanger	30-mrt	Hogenboom Hans	4-apr	Castricum Hans	5-apr
Gekraagde Roodstaart	3-apr	Stapersma Hans	5-apr	Kuperus	4-apr
Regenwulp	6-apr	Schekkerman	7-apr	Guido Keijl	6-apr
Nachtegaal	7-apr	Henk Schut Ruud	7-apr	Peter Zwitser	7-apr
Braamsluiper	7-apr	Altenburg	7-apr	Hans Groot	11-apr
Zwarte Stern	7-apr	Mark Res Edwin	7-apr	Guido Keijl Hans	24-apr
Groenpootruiter	7-apr	Kerssens	11-apr	Schekkerman	11-apr
Boomvalk	14-apr	Peter Mol	16-apr	Bert Roosien	30-apr
Grasmus	12-apr	Kees Boer	17-apr	Hans Groot	12-apr
Koekoek	15-apr	Chris Winter	18-apr	Guido Keijl	14-apr
Dwergstern	13-apr	Hans Groot	18-apr	Guido Keijl Michel	16-apr
Gierzwaluw	18-apr	Mark Res Rene	19-apr	Klemann Rob van	20-apr
Bosruiter	20-apr	Hoogenboom	22-apr	Bemmelen Willem	1-mei
Oeverloper	19-apr	Merijn Loeve Theo	23-apr	Olbers	21-apr
Tuinfluit	22-apr	Admiraal	24-apr	Hans Groot	22-apr

Kleine Karekiet	23-apr	Remco Oosterlaar	26-apr	Rene Mastwijk	23-apr
Grauwe		Hans		Hans	
Vliegenvanger	2-mei	Schekkerman	2-mei	Schekkerman	8-mei
		Linda		Rob van	
Wespendief	10-mei	Rollenberg	11-mei	Bemmelen	17-mei
		Remco		Ruud	
Bosrietzanger	7-mei	Oosterlaar	19 mei	Altenburg	13-mei
				Ruud	
Spotvogel	11-mei	Arnold Wijker	19 mei	Altenburg	11-mei

Lezingen & Excursies t/m 3^e kwartaal 2019

Commissie Lezingen & Excursies

Let op: we vertrekken steeds vanaf het parkeerterrein aan de achterzijde van station Castricum (ter hoogte van 'Huis van Hilde').

Advies: 'ad hoc' initiatieven en eventuele wijzigingen worden doorgegeven via onze emailberichten. Zorg er a.u.b. voor dat uw emailadres bekend is bij de VWG-ledenadministratie.

Zondag 2 juni: Driekwartdag-excursie 'Zwanenwater'.

Een mooie wandeling door dit prachtige gebied.

Excursieleider: Huub Huneke.

Vertrek achterkant station Castricum: 6.30 uur; tot ca. 13.00 uur.

Juli/augustus: 'Ad hoc' avond-excursie 'Nachtzwaluwen', in Schoorlse Duinen. Als er Nachtzwaluwen worden gemeld, wordt deze excursie aangekondigd via email. Excursieleider nog onbekend.

Juli/augustus: 'Ad hoc' avond-excursie 'Bollenveldjes', in de Kop van Noord-Holland (hopend op o.a. Lachsterns). Als er Lachsterns worden gemeld wordt deze excursie aangekondigd via email. Excursieleider nog onbekend.

Zaterdag 31 augustus: Dagexcursie 'Lauwersmeer gebied'.

Excursieleider: Huub Huneke.

Vertrek achterkant station Castricum: 06:00 uur tot ca 20:00 uur. Dus extra brood mee.

Zondag 22 september: Ochtend-excursie 'Diemen/Vijfhoek'.

Excursieleider): Bart Korf.

Vertrek achterkant station Castricum: 07:30 uur tot ca 13:00 uur.

Let op, flinke wandeling.

Vrijdag 1 t/m zondag 3 november: Weekendexcursie 'Kraanvogels in de Diepholzer Moorniederung'.

Excursieleider: Hans Stapersma.

Deze excursie is volgeboekt en deelnemers worden op de hoogte gehouden.

Noteer ook deze (voorlopige) data alvast in uw agenda:

Zo 20 okt	Vogeltrekexcursie. Excursieleider Huub Huneke.
Za 26 okt	Vogeltrekexcursie. Excursieleider Hans Kuperus.
Wo 13 nov	Algemene Ledenvergadering in 'De Kern'.
Zo 17 nov	Dagexcursie naar Texel. Excursieleider Kees Roselaar.
Za 14 dec	Excursie Noord-Holland. Excursieleider: Huub Huneke.

Nieuwe (jeugd)leden

Femie de Jager

Mw. C. Hensen
Fam. Van Velzen
Jur Borsje
Hr. J.W. van Gelder

Heemskerk
Heemskerk
Beverwijk
Castricum

WIE, WAT, WAAR IN VOGELWERKGROEP MIDDEN-KENNEMERLAND

<i>Redactie</i>	Martine Kamminga Jan Zweeris Cees op den Velde Hans Stapersma	0251-679171 0251-232914 06-57565812 06-22684313
<i>Redactieadres</i>	Cees op den Velde Meeuwenlaan 31 1935 ER Egmond-Binnen ceesodvelde@quicknet.nl	
<i>Website</i>	https://vwgmidden-kennemerland.nl	
<i>Vinkenbaansecretaris</i>	Arnold Wijker	072-5070793
<i>Vinkenbaancoördinator</i>	Richard Reijnders	0251-656089
<i>Commissie Lezingen & Excursies</i>	Renie van der Werf Marian van Leeuwen Ronald Sunnotel excursies.lezingen@vwgmidden-kennemerland.nl	072-5337078 0251-311092 06-10403680
<i>Werkgroep Kerkuilen & Steenuilen</i>	Henk Eenhoorn Oosterweide 69 1902 SG Castricum	0251-654971
<i>Werkgroep Ruimtelijke Ordering, secretaris</i>	Peter Lechleitner	0251-313425
<i>Werkgroep Roofvogels</i>	Henk Levering Henk Schoonenberg Pr. Frederik Hendrikstraat 6 1901 CK Castricum	0251-659540 0251-656825
<i>Werkgroep IJsvogels</i>	Klaas Pelgrim ijsvogelwerkgroep@vwgmidden-kennemerland.nl	06-29098695
<i>Jongeren Werkgroep</i>	Micha de Heus Piet Admiraal	06-49918837 0251-232603
<i>AID (Algemene Inspectie Dienst) Kerkrade</i>		0800-0488